

193788

19.
SZÉKELY (NUSZBEK) SÁNDOR

ARATÁS

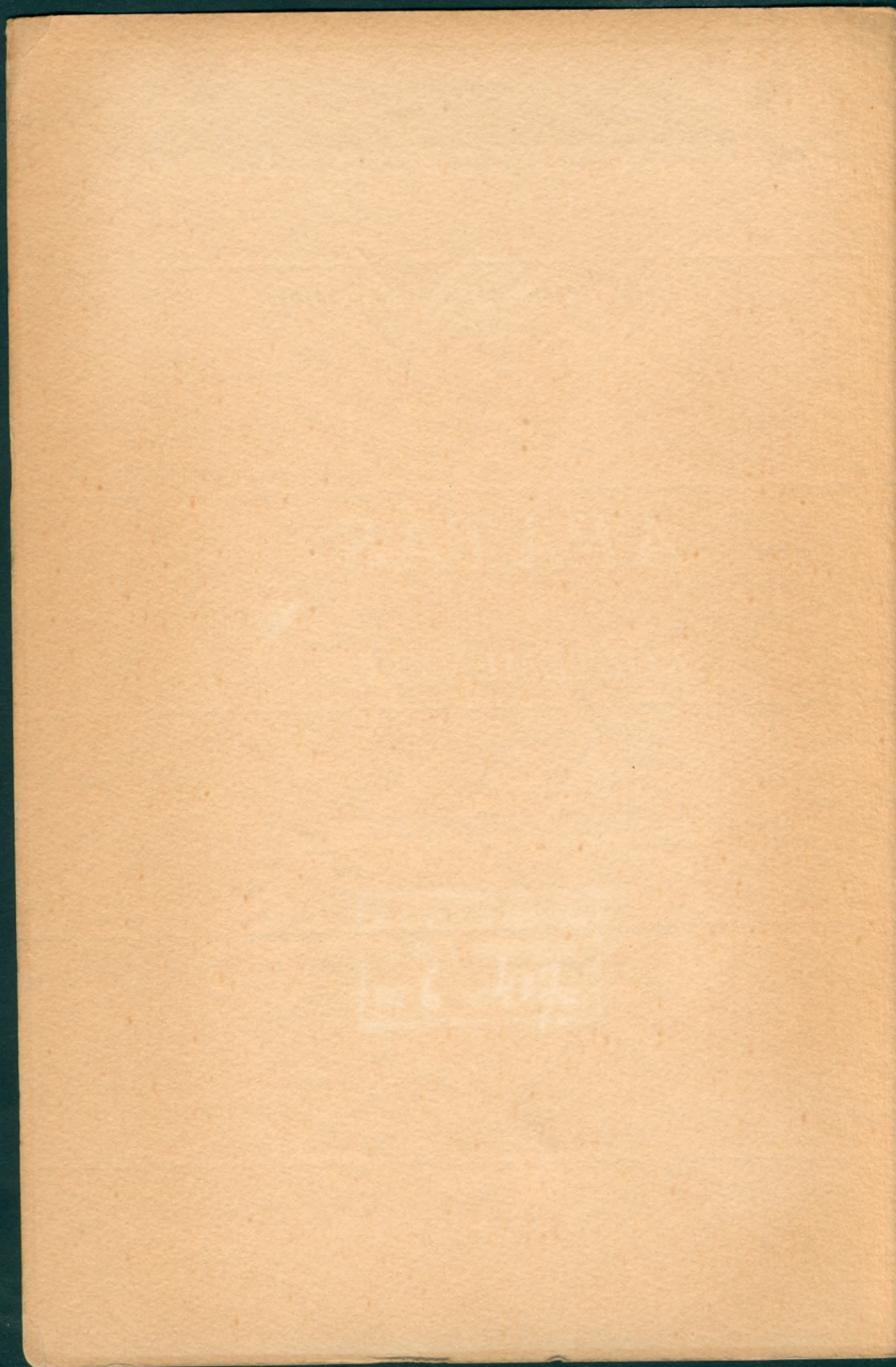
KÖLTEMÉNYEK

*

1926

BUDAPESTI HIRLAP KIADÁSA

B

SZÉKELY (NUSZBEK) SÁNDOR

ARATÁS

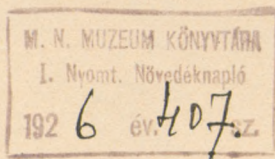
KÖLTEMÉNYEK

*Rákosi Jenő Budapesti Hirlap Ujságvállalat RT kiadása
1926*

*P. o. könyv
13921*

193788

Budapesti Hírlap nyomdája

Szerző eddig megjelent
művei :

1. „*Hófehérke*“ költői elbeszélés öt énekben (a szegedi Dugonics-Társaság által jutalmazott pályamű. (1898.)
2. „*Délibábok*“ lyrai költemények. (1901.)
3. „*Sámson*“ a M. Tud. Akadémia által a gróf Nádasdy-féle 100 aranyas jutalommal koszorúzott költői elbeszélés. Franklin Társulat kiadása. (1911.)

*Költőlelkű
édes Apám
áldott emlékezetének!*

BARCAROLA.

Álmok kék vizének
Vagyok a hajósa,
Más sincs csolnakomban,
Csak egy csomó rózsa...
Napfényben villognak
Fehér evezőim
Ismeretlen vizek
Végtelen mezőin!

Sokszor: napokon át
Csatangolok szótlán,
Máskor: siratom, hogy
Tegnap — nem daloltam,
Oly rövid az élet,
Isten a tudója,
Ma dalolja el még
Akinck van egy kis
Dalolnivalója!...

ÜZENET.

Az édes Apám gazdálkodott,
A puszták tengerén lakott,
De minden áldott este várta
A Budapesti Hirlapot...
A nagy ebédlő meghitt ölén
Gyűlt össze az egész család,
S mi gyermekek körülzsibongtuk
Hatalmas, íves asztalát!

A hosszúszárú tajtéksibuk
Egy-kettőre előkerült,
A zaj lassacskán elcsöndesült,
Mindenki a helyére ült,
Még levándorolt egy-egy fejről
A fönnfelejtett kis kalap,
S lestük lélekzetvisszafojtva,
Hogy mit hozott a pesti lap...?

Ha csupa próza volt az újság,
 Az arcunk mind hosszúra nyúlt,
 De pár sor vers ha akadt benne,
 A szemünk menten lángragyúlt,
 És addig kértük, könyörögtünk,
 Addig csicssergett, járt a szánk,
 Míg fölolvasta végre nekünk
 A verset édes jó Apánk!

Óh! hogy hallgattuk, hogy csodáltuk,
 Ha pattogón csendült a rím,
 Hogy szálltunk bölcs poétabácsik
 Színes pillangószárnyain! ...
 Hogy irigyeltük — legkivált én —
 Istenem! mily boldog lehet,
 Kitől a kedves pesti újság
 Közöl szebbnél szebb verseket! ...

... Kik akkor otthon együtt voltunk,
 Felére fogytunk el manap ...
 Lelkünk ragyogó, szép köntöse
 Egy-egy fakó foszlánydarab!
 Az öreg csibuk nyugszik árván,
 A derék gazda rég pihen ...
 A nagy ebédlőasztal körül
 Nincsen közülünk senki sem!

De mégis! ... Ha az est árnyai
 Borongnak az öreg szobán,
 Mint szegény, hazajáró lélek,
 Leül mellé édes Anyám,
 S remegő kézzel, pápaszemmel
 Böngészi, mit póstán kapott,
 (Egy-egy verset keresve benne)
 A Budapesti Hírlapot ...

Mikor rátalál a nevemre,
 Könnytől lesz fátyolos szeme,
 Szegény, elárvult kis világa
 A régi arcokkal tele,
 S amíg a versem elolvassa,
 Megújhodik, ami avúlt,
 Lelkére lágy, virágos selymet,
 Ezüstös fátylat ejt a múlt! ...

— Óh! Olvasd, olvasd édes Anyám
 A verseket, mit ír fiad,
 Ragyogja be az emlék fénye
 Szent, szomorú világodat,
 Régi sóhajom én is hallom:
 Irigyeltem költők sorát ...
 S most: visszasírom egy poéta
 Boldog, derűs gyermekkorát! ...

A MAGYAR.

— A Petőfi-Társaság által jutalmazott pályamű. —

Széles a világ, és mi magyarok:
Fénylő teremben egy sötét sarok...

— A feledés ezüstös szemfedőjét
Szövi fölénk a vén idő: a pók,
És Csipkerózsza *ezeréves* álmát
Alsszuk alatta balga álmodók!
Várjuk mesék délceg királyfiját,
Ki keltő csókkal majd fölénk hajol,
És örökifjan von az esküvőnkre
Reményink hervadt rózsái alól...

Óh! jöjj, legendák hős királyfija!
Nyílt könyv a lelkünk, szent, mit benne látsz!
Múltunk, jövődönk homlokunkra írva,
A te népedre könnyen rátalálsz!...
Ne keresd fényben, csillogó pompában,
Egekbeszántó tornyos palotákban
Ne járj utána... Ott úgysem leled
A földresújtott, a porigalázott,
Tépett, kifosztott magyar nemzetet!

— — — — —
... De ha találsz valakit valahol,
Olyat, ki halkán, szomorún dalol,
Ki valami szent múltat emleget,
S órákig elnéz szálló felleget,
Ki, amikor kihajtja a kupát,
Könnyével együtt issza a borát,
Aki a jussát, igazát nem hagyja,
De magáról az inget is leadja,
S ha egy tenyéryi földről szólsz neki,
Mint koszorúznak Kárpát bércei
És négy folyó ezüstje szel keresztül:
Öles magas lesz, büszkén összerezdül,
Szeme könnybe vész, arca lángragyúlad,
Megejti egy szent, mámoros indulat,
S azért a földért perbeszáll az éggel,
Bősz fenevad lesz, átok, zivatar:
— Az a magyar!

A MI FÉSZKÜNK.

A mi fészünk nem lesz fényes palotában:
 Ott építjük, suttogó fák árnyékában!
 Ott, ahol a madár dalol
 Virradattól alkonyatig,
 Ott, ahonnan felláthatunk
 A kigyúló estcsillagig!

A mi fészünk nem lesz fényes palotába':
 Oda rejtjük, virágos fák árnyékába!
 Oda, hol az ibolya nyit,
 Hol a madár párját várja;
 Oda, hol a boldogságunk'
 Csak az Isten szeme látja!...

ESTHARANGSZÓ.

Miért, miért nem: én a harangszóban
 Az esti „*Áve Mária*”-t imádom,
 Amint zsolozsmás, csengő, tiszta hangja
 Keresztüllebeg a fáradt világon...
 Mezőn a kapák utolsót pendülnek,
 Pihenni térnek ellankadt karok,
 S bágyadt szemekre, földre, emberekre
 Nyugalmas álmot hoznak angyalok!

— A pusztákra, ahol születtem, éltem,
 Az estharangszó oda is kihallott...
 Alkonyi szellők halk fuvalma, szárnya
 Hozta szívembe a távoli hangot...
 Ám ott örökös szent, nagy nyugalomban
 Telt el a nappal és az éjszaka,
 Ott nem tudott úgy a lelkemre hatni
 Az estharangszó hívó szózata!

...De itt, az élet nagy forgatagában,
A világváros kellős közepén,
Hol olyan kevés az irigyelt boldog.
És oly nagyon sok a koldússzegény,
Hol megbénítja kedvemet a küzdés,
Nyűgöz a gond, ideget öl a hang:
Napáldozatra, Áve Máriára
A legszebben itt szól az estharang!

— Megállok egy-egy fénylő, cifra téren,
Lehajtott fővel, feltörő hitemmel,
Köröttem tombol, lüktet, zúg az élet,
És megtaszít sok önző, durva ember,
Tülkölnek autók, villamosok búgnak,
S hozzám nem ér el már a föld zaja,
Röpít a lelkem fehér vitorlája:
Az estharangszó... Áve Mária!...

ODAKÜNN ŐSZ VAN...

Odakünn ősz van... sápadt falevelek
 Hullnak a földre... színtelen a fény...
 Kihúny az élet hamvadó parázsa
 Az erőtlén sugarak melegén!
 — De szívemben gazdag májusi álmok!
 Virágtól terhes fölöttem az ág...
 Nagy tüzek gyúlnak künn az éjszakában,
 És hallom a Jövendők szózatát!...

Ott álmodoztam egyidőben én is
 A büszke márványpaloták során...
 Gyerekfővel véresre vertem öklöm
 A névtelenség börtönajtáján!
 Ambróziára szomjazott az ajkam,
 Minővel éltek boldog istenek,
 És fáradt lelkem — hála néked Isten! —
 Most megpihent egy kis bölcső felett!...

TRAGIKOMÉDIA.

Az élet súlyos taposómalmában
 Bizony kifárad nem egyszer a lábam,
 És megadással alászegve főmet,
 Gyakran elnézem — megviselt cipőmet...
 Divatos szabás, finom lakktopán...
 — De mivé lett az út szennyes porán!
 Hogy megkopott a sok futás alatt!
 Hol valamikor aranykorát élte,
 Dehogy ismerne rá a — kirakat...

És ez a sors mindnyájunkkal közös:
 A csillogás, a kedv nem örökös,
 Az ifjúság fénylő kirakatából
 Korán kieszed az élet száz baja,
 Valaha voltunk fess báli cipellők,
 Szőnyegbe süppedt lépteink zaja,
 De jött a gond szilaj forgószele,
 Durván sodort az út porába le,
 S ma már nem vagyunk egyebek, csupán
 A sors lábain — megviselt topán!...

VALAKI MEGHALT ...

— *Kacsóh Pongrác temetésére.* —

Valaki meghalt árván, elfeledve ...
 Pedig valaha írgyelt, nagy úr:
 A Múza szúzi, titkos ablakánál
 Remegve várt, szerelmes trubadúr!
 Rajongó, hű lovag, ki kedvesének
 Cipellőihez mindent lerakott,
 Amit az Isten áldott jókedvében
 Szívébe dalt, melódiát adott ...

És ez a sors igazságtalansága,
 Vagy igazsága ... Isten tudja, mi!? ...
 Óh! mennyi hányak dicsőhimnuszok zengtek,
 Kik nem méltók mellette állani,
 Az ő ívelő, gyönyörű pályája
 Mikor hegyes töréssel megszakadt,
 Nem omlottak le kupolák boltjai
 A rettenetes veszteség alatt!

— De jött tengernyi nép, egész sereg,
 Nem parancsszóra együvé toborzott,
 De hű csatlósi híres hadvezérnek,
 Akit a Végzet közülök elorzott...
 Szegény, dalosszívű filiszterek,
 Kincses koldúsok: boldog álmodók,
 Akik utolsó útjára kísérték
 A lánglelkű, bohém uralkodót!...

S ami szívéből oly üdén sarjadt ki:
 Jöttek a *rózsaszálak* ezrei,
 A magyar dalok nagy királyfijának
 Egy utolsó búcsúszót mondani,
 S míg eltakarták sírját, koporsóját,
 Emléke minden nótás szívben él,
 És minden fénynél, ünnepi pompánál
 Az a sok *rózsaszál* szebben beszél...

VAK KATONÁK.

... Valaha nekik is nyílt a tavasz!...
 Az utolsó... a legszebb a világon...
 — Lelkük fölött még bontogatja fényét,
 Mint tarkaszárnyú, csalfa bűvös álom...
 ... De a rügyeknek nincs zöld színe már...
 Hiába esdnek napfényért az égre:
 Köröttük összeolvad minden, minden
 Szomorú, gyászos, örök sötétségbe!...

Az égbolt kékje nekik — éjszaka,
 És homály: a verőfény csillogása...
 Csak visszatérő áldott, édes álom,
 Szeretteiknek arca, mosolygása!
 A virágoknak színe szétfolyó,
 Emlék a nyár, emlék az ősz, a tél...
 Hajdani fényről, királyi pompáról
 Halk, bús meséket csak szívük mesél!...

... S ma itt vannak közöttünk sorra mind!
 Félistenekből egy egész sereg...
 Hajdan daliák, s ma — behorpadt szemű,
 Komor, szóttalan, sápadt emberek!
 A hang, a tűz manap még az övék:
 Mikor kalandról, száz csatáról szólnak,
 De beárnyazza őket már az este:
 A szürkesség, a feledés, a — holnap!

Az est mögött az éj leselkedik...
 Denevér szárnya már lelkükhöz ér...
 Nagy Hunniának sok szép hölgye, lánya!
 Arcotok havát fesse meg a vér
 Bíborpirossal... Szemetek lángoljon!
 A szeretetnek szórja sugarát,
 És szépért, jóért hevülő lélekkel
 Ragyogjátok be ezt az éjszakát!...

Pogányok hajdan, ködös ősidőben,
 Királyaik fölött ha tort ülének,
 Zenével, dallal áldozatot hoztak
 A megdicsőült koronás nevének!
 Fáklyákat ütve sátraik köré,
 Fönnvirrasztott a törzs apraja, nagyja,
 Amíg a harmat az üszkös kanócot
 Halkan sercegeve el nem oltogatja!...

Pogányok hajdan... pogányok mi most!
Szörnyű csaták ittas barbárai,
Az áldozatok sötét, fénylő sátrát
Ne átaljátok körbeállani,
Fáklyáink hamvát hintve homlokukra.
Asszonyok, lányok fogjatok kezét,
Lelketek selyme szőjje be az útat,
Amely a Pantheon felé vezet...

— — — — —
Amely a Pantheon felé vezet!...

DAL A NÓTÁRÓL.

Az asszony gyakran nógat otthon:
 „A kis lányunkról van-e nóta?!...“
 És korhol édes duzzogással,
 Hogy nem törődöm az írással,
 Mióta ránk talált a gólya!
 Hogy jómagamra sincsen gondom,
 A hajam, mint a szénaboglya,
 Hogy nem olvasom az újságot,
 Hogy kerülöm a társaságot,
 S hogy — így bizony nem viszem sokra!...

... Végighallgatom egytől-egyig
 A rámműködő szörnyű vádat...
 — Való szent igaz minden pontja,
 Úgy van, ahogy az asszony mondja,
 Be kell ismernem a hibámat!
 S úgy érzem, míg a szidást állom,
 Hogy gonosztévő vagyok máris,
 S hogy ki a bajból kisegítsen,
 Az *Operencián túl* sincsen
 Olyan derék, tudós fiskális!...

— Tanácstalan, magamra hagyva,
 A „*Mea Culpa*“ már a számon,
 Már szinte vallok lopva, félve...
 — De sikongatva, gőgicsélve
 Pártomra kél a csöppnyi lányom!
 Csicsergő hangja, kacagása
 Mint napsugár lelkembe árad.
 Már emelt fővel büszkén állok:
 A jövődők ködébe látok,
 S nem ismerem be a hibámat...

— Kuszált a hajam mint a boglya?
 ... Igaz, de mit tehetek róla,
 Hogy oly kegyetlen' megtépázza
 S tíz apró újjal markolássa
 A kis lányunk kövér kacsója!
 Hogy nem olvasom az újságot?
 A társaságot ritkán járom?
 S ha ez tovább is így fog menni,
 Nem lesz belőlem soha semmi?
 — Igazad van! ... Mindezt belátom!

De nézd: olvasni akkor szoktam,
 Ha *Marcsókáink* szívébe látok,
 S ha megtanítom egy-egy szóra,
 Még keresve sem leltem volna
 Annál édesebb, szebb újságot!

A legmeghittebb társaságom,
 Ha munka után véle játszom,
 Medvét, kutyát kirakjuk szépen...
 — Ha fölneveljük: célhoz értem!
 S hogy *más* nem leszek?!... Azt se bánom!

És azt kérdezed: hol a nóta?
 Itt cseng, kacag minden szavában!...
 A gügyögése, nevetése
 Ezüst csengők csilingelése,
 S szebb rim se termett mostanában!
 A „Mamma!“ „Appa!“: édes refrén,
 Itt csattan el, e csöppnyi szájon,
 És mondd csak édes: mikor láttál
 E tömzsi, fúrge lábacsakánál
 Szebb verslábacsakát a világon!?....

32

MÁRCIUS 15.

A magyar nép szabadsága
Ma született!
Üljétek meg ezt a dicső,
Nagy ünnepet,
Lobogjon a reménykedés
Háromszínű lobogója,
Harsogjon a „*Talpra magyar!*“
Lelkesítő riadója,
Visszhangozza magyar hegység,
Magyar róna!

A magyar nép szabadsága,
Boldogsága:
Ezeréves küzdelemnek
Koronája!
Idégen nép, török, tatár
Betaposta sárba, porba,
Lelkünk véres verejtéke
Mosta le a szennyet róla,
Hulló könnyünk tisztogatta
Csillogóra . . .

A magyar nép szabadsága
 Olyan drága,
 Annyi jajszó, annyi vércsepp
 Volt az ára!

A lábunkra béklyót tettek,
 A kezünket bilincs törte,
 Oroszlánok szálltak síkra,
 Félistenek haltak érte,
 De a balsors sokallotta:
 — Visszakérte...

A magyar nép szabadsága
 Szent minékünk,
 Szívdobogva, lelkesedve
 Ezért égünk,
 Ha felrivalg a csatáknak
 Harsány, zengő trombitája:
 Aki nem vesz kardot kézbe,
 Nem magyar az: gyáva, gyáva,
 Nem érdemli, hogy a napfény
 Süssön rája!

A magyar nép szabadsága
 Sohsem vész el,
 Büszkén szembeszállunk érte
 Ezer vésszel,
 Szembenézünk száz viharral,

Feláldozzuk életünket,
De nem adjuk, nem halálig,
A mi drága mindenünket,
Őseinktől reánk szállott
Örökünket!

... A magyar nép szabadsága
Ma született!
Üljétek meg ezt a dicső,
Nagy ünnepet,
Egetverő riadással,
Lángragyujtó szavaival
Kárpátoktól Adriáig
Harsogjon a Nemzeti dal:
„Talpra magyar!
... Talpra magyar!“ ...

SEPTUAGESIMA.

— *Jakab Ödönnek.* —

Mondják: letűnt a csodák kora,
 A mesék, álmok gazdag sora,
 És csak sívár valóság a jelen...
 Ki boldog, ha a forrást issza,
 Zarándokoljon Múltba vissza,
 Illúzió, poézis ott terem!
 — De én, ki hiszek a tavaszban,
 Amely örökszép, halhatatlan,
 Amit nem ér az elmúlás, a dér:
 A hetvenedik év határán
 Poéta ősök omló várán
 Meghatva üdvözöllek, ősz Vezér!

A Tél lehet keserves másnak,
 Testben törpének, óriásnak,
 De nagy törvénye Rajtad nem fogott:
 A foga Rád hiába vásott:
 Virággal himzéd a palástot,
 Mit zúzmarából válladra dobott!

Te ruganyos, szilárd lépéssel
 Az ifjak mellett most se késel,
 A hangod most is átható, erős,
 Küzdessz a régi, szent csákánnyal
 A modern hétéfeű sárkánnyal,
 Mint verhetetlen nibelungi hős! ...

Úgy elnézlek gyönyörrel, kedvvel:
 Nyájas, biztató tekintettel,
 Hogyan köszöntöd azt, mi szép, mi jó;
 Mennyi terved van, mennyi álmod,
 Az önző, csúf, bűnös világot
 Átfontva, mint élő illúzió!
 — Ha szemeidben könnyek égnek,
 Azok is szived melegének
 Harmatcsöppjei, drága gyöngyei,
 Egy-egy istenhozzád a Múltnak,
 Virágoknak, mik elvirúltak,
 S miket jól esik meg-megönteni!

És nézlek szent gyönyörrel, kedvvel
 Akkor is, ha borús szemeddel
 A Királyhágón át röpülsz tova,
 S töviskoronás kis hazádra,
 Az Erdély-rabló deszpotákra
 Villansz alá, mint Isten ostora!

Ilyenkor vagy Te nagy, hatalmas,
 Fiatal, erős, diadalmas,
 Dalolva a jövődök szent dalát,
 Lobogó ős tüzekben égve,
 Évezredes igazad védve,
 Miként Árgyus Tündér Ilonát...

Óh! szállj, dalolj dicsőbben másnál!
 A hetvenéves állomásnál
 Robogjon el virágos vonatod,
 A szép, szomorú Székelyföldre
 Sűrű rajokban küldd előre
 Fölszabadulást hirdető dalod!
 Légy Erdélyország éber őre,
 Hogy följussunk a hegytetőre,
 Szabad legyen a rab magyar kalász,
 S ha szennyben, vérben célhoz értünk,
 A Te ajkadról zengjen értünk
 A megtisztító, háladó fohász!...

AZ ÁRPÁD-SZOBOR.

Az ezredévi emlék homlokán
 Árpád apánk ül büszke érclován,
 Tegezzel, íjjal, tollas buzogánnyal
 Néz farkasszemet a mai világgal,
 Tekintetében szent harag, ború,
 Arca lemondó, csöndes, szomorú...

A talapzattól kissé távolabb,
 Alakja árnyán, hol nem ég a nap,
 Alig tízéves kis cserkészlegény,
 Figyel reá; az arcán és szemén
 Szent tűz lobog... sokan gyúlnak mögé...
 S mélyen hajlik egy papírlap fölé...

Pár pillanat, s már a lovas, a ló
 Elébe szökken, mint pompás való,
 A lány irón szánt a fehér mezőn,
 S a papírlapon élön, lüktetőn
 (Amíg ujjong a csöppnyi mester vére)
 Már ott van Árpád, magyarok vezére!

Mondják mögötte: „Ez derék, csodás!
 Valódi kis művészi alkotás!
 Ezt a gyereket taníttatni kell,
 Pár perc alatt, hallatlan, mit mívell!“
 — Megnézem én is, tetszik nékem is,
 Magával kapja még a lelkem is . . .

De én — ámbár ez is tagadhatatlan —
 Nem azt nézem most, ami halhatatlan:
 A tehetséget, biztató erőt,
 De meghajlok nagy érzések előtt,
 Mik úgy találhatnak, érnek szemtől-szembe,
 Hogy súlyuk alatt könny szökik szemembe:

Nekem mindennél több ez egy gyerek!
 Belőle sarjad majd egész sereg,
 Nyüzsgő, zsibongó, harcos, büszke tábor.
 Amely lelkébe ős Árpád apánkból
 (Mint lágy viaszba) így másolja be,
 Mi annak énje, lénye, mindene!

Ha majd ezek a gyerekek felnőnek:
 Sudara szökken boldogabb jövőnek.
 Azok helyett, kik nyeglék és ledérek.
 Ezek az apró kis cserkészlegények
 Ragadják meg a fegyvert, fringját,
 És egycsapásra fordul a világ! . . .

Betelik mélység, elsímúl az árok,
Ledőlnek a mondvaacinált határok.
És a Kárpát nagy érzéssel teli,
A szűz Alföldet újra öleli,
A kösziklának is könnye pereg...

Az Árpád-szobor talapzata mellett
Ezt hirdeti a kis cserkészgyerek!...

ÁKÁCVIRÁG.

Virágzik az ákác fürtösen, fehérén,
Édes illatától forr, zsibong a vérem!
Mintha titkos méreg volna belé rejtve,
Beszáll szívbe, agyba, minden csöppnyi sejtbe...

Rég felejtett álmok felélednek tőle,
Holt remények, vágyak sarjadnak belőle,
Akár Tündérország ezüst fája volna,
Úgy muzsikál, bókol lelkemre hajolva!

Hallgatom zenéjét, nézem bókolasát,
Elfogom kezemmel virága hullását...
...Mintha csak múltamból szedném össze újra,
Azt, ami elhagyott, útam mögé hullva!...

TUBI LEVELET IRT!...

A húgom négyéves szöszke babája
 Az ő kislányos, csöppnyi, jó szívével
 Levelet küldött a nevemnapjára,
 Írva tulajdon két apró kezével!...
 Egy fehér lapon tenger ákom-bákom,
 Nagy szarkalábak girbe-gurba sorba,
 Aminőt mi is — áldott, édes álom —
 Annyit írtunk a boldog gyermekkorba!...

Tudós urak hiába is kutatnák,
 Hogy — Uramfia! — mi van írva benne?...
 Nem értem én sem titkát, gondolatját,
 De szent érzéssel forгатom kezembe!
 Szemügyre veszem hosszában, széltében,
 S amíg nézem, a könny szemem befutja...
 Hogy mi van írva ebben a levélben?
 Csak a jó Isten — no meg *Tubi* tudja!...

TE A TAVASZT ÉRZED ...

Te a tavaszt érzed minden kis levélen,
 Az ős borongása van örökre vélem!
 Szemed az árnyban is egy-egy sugárt láthat,
 Én a fény között is megsejtem az árnyat!
 A te fehér lelked tiszta, szeplőtelen,
 Mint a hajnalálom mosolygó reggelen,
 Hervadt az én lelkem, odatűzve rája
 Régi szenvedések töviskoronája!

Ha te olyan édes, ha olyan jó volnál:
 Selymes kis fejeddel vállamra hajolnál,
 Koszorúm levennéd, úgy hogy ne vérezzen,
 Ne is tudjak róla, meg se is érezzem,
 Ha te elringatnál, — ha te elaltatnál,
 Pirosuló hajnalra édes csókot adnál:
 Talán a fény között árnyat nem is látnék,
 Talán akkor én is a tavaszra várnék!

IBOLYÁK.

A nagyvárosi zűrzavarban
 Lármás utcák szennyes kövén,
 Tétlen, céltalan barangolva,
 Az útszéli piszokba', porba',
 Pár szál ibolyát láttam én...
 — Valaki drága pénzen vette,
 Vagy féltett kincse volt — lehet —
 De áldatlan tülekedésbe'
 Elhullajtá, nem véve észre
 A kis tavaszhiánköket...
 S míg forrong, rajzik, nyüzsg az utcán
 A tarka emberáradat,
 Könyörtelenül eltiporják
 Szegény ibolyaszálakat!

...Lehullt virágok — útcalányok,
 Milyen közös tragédiátok:
 Egyszer valaki földre ejtett,
 Egyszer fölvenni elfelejtett,
 S ma — lábbal tapodnak reátok...

MEGKÉSETT FECSKÉK.

Már deres a fű, sápadt a levél,
 Szövődik lassan a nagy szemfedél...
 Rövidebb a nap, gyéresebb a meleg,
 A napsugár is borzongva remeg...
 Tengernyi puszták áldott peremén,
 Már pásztortűzek csillognak felém,
 S fölöttem — álmaimból egy darab —
 Délre költöznek boldog madarak!

S én állok-állok és utánuk nézek...
 Még fogva tart valami szent ígézet!
 Menjek? ... Maradjak? ... Itten hagyjam-e
 Mindazt, ami a mult szent öröke,
 Amihez annyi könny és vér tapadt,
 A földet, házat... reménysugarat,
 Amely utamra világot vetett,
 A szőlőtermő áldott hegyeket,
 A folyót, völgyet, erdőt, patakot...
 Hisz annyi kincs az, amit itt hagyok,
 Hogy mikor rajtuk végig gondolok,
 A földre ejtem a vándorbotot!...

S Istenem! hányan vannak így manap,
 Akiknek drága ez a földdarab,
 Akik úgy érzik, hogy amíg lehet,
 Nekünk tartanunk kell a Végeket!
 Nekünk itt élni, lélegzeni kell,
 Szakadjon meg bár a szív, a kebel,
 Mert ha mi innen kihúzzuk a lábunk',
 Csak a holtak maradnak itt utánunk!...

Itt marad a Mult... Az a büszke Mult,
 Mit magyar szív csak imádni tanult,
 Fehérlő csontok, áldott, szent ereklyék,
 Amiknek hamva sincs manap talán...
 ...A temető a hegyek oldalán!
 Az álmok, miket a vidék felett
 Lelkünk színesre kiszövetgetett,
 A reménységek, vágyak, büszke tervek,
 Megannyi kincse halandó embernek!

Ha mi elmegyünk: mint vándormadár,
 Mint, kísértő árny, a nyomunkba száll,
 S hiába hül ki itt lábunk pora,
 Ez a föld nem bocsátja meg soha!
 S ez jól van így! Pedig — lehet — úgy járunk,
 Mint az elmaradt kései madár:
 Csalódásba ejt, elringatja lelkünk
 Egy-egy derüs perc, egy reménysugár,

Nem vesszük észre, nem akarjuk látni,
Hogy ami felénk lassan közeleg,
Az nem a tavasz, nem a nyár viránya,
Nem az igazi, éltető meleg!
Hogy amit látunk, az nem a valóság,
Csak délibábok csalfa képe már,
Hogy idegen lesz, fénytelen, kietlen
E régi szép, szent, gyönyörű határ,
Csak egyet érzünk: hogy mi a Végeknek
Szent, becsületes őrzői vagyunk,
Meglep a Tél, s mi kékülő kezünket
Szívünk fölé szorítva — itt fagyunk!

(Beregszász, 1920 okt.)

A PIPATÓRIUM.

Mosolygós, derék veteránok,
Szép emlékekből egy egész világ,
Hosszúszárú, hatalmas öblű,
Pirosra szítt öreg tajtékipák,
Mikor elnézem büszke arcéletek,
Hogy sorakoztok peckes-kackiásan,
Ezüstöshajú régi gazdátokat,
Csak szememet kell behúnynom, hogy lássam!

Ti boldog, hű tanúi voltatok
Az ő gyönyörű, ifjú életének,
Vidám cimborák, amikor fölötte
Virágot szórva suhantak az évek...
Gondúzó magános esteleknek,
Földérítői zajos társaságnak,
És hirdetői: visszahozhatatlan
Múltak kódébe elmerült világnak!...

Láttátok, mint meghitt igazságtévők
 Az ő szomorú, lassú elhajlását,
 Cédrusnövésű hatalmas termetét
 A kór férgei hogy örlik, hogy ássák ...
 Mikor kezéből kihullt toll, ecset,
 Ti még jobbába megfogódtatok,
 S szelíden kéklő, bodros fellegekkel
 Elfödtek sok fénytelen napot!

Ti éreztétek, *hogy* várt valakit,
 Ki vad csaták véres mezőit járta,
Hogy dobbant föl sejtő, szülői szíve,
 Az utcajót ha valaki kitérte ...
Hogy lett könnyektől fátyolos szeme,
 Ha elévillant egy-egy pillanat,
 Mikor álmában hős fiára ismert ...
 És *hogy* utána — mily sötét maradt! ...

... Szomorú, csöndes veteránok,
 Bús emlékekből egy letűnt világ,
 Hosszúszárú, hatalmas öblű,
 Örökre kialudt tajtékpipák,
 Mikor elnézem rokkant arcéletek,
 Hogy sorakoztok komor-daliásan,
 Ezüstőshajú áldott, jó *Apámat*,
 Csak szememet kell lehúnyom, hogy lássam! ...

A MAGYAR ASSZONYOKHOZ.

Ti, kik a Végek könnyázott mezőin
 A Golgothák virágát tallózzátok,
 Ti, kiknek ajkán átok az imádság,
 Ha elveszett hazátok siratjátok,
 Ti, akik otthon lopva, lázadozva
 Tanítjátok a gyöngé gyermeket
 A szeretetre és a gyűlöletre...
 — Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

Siratni, csak a halottat szokás,
 Gyászolni azt, ki többé föl nem ébred...
 De felétek egy szebb jövő kódéből:
 A gyermekszemből sugárzik az élet!
 Az alaktalan, gyöngé gügyögésből
 Titkos, csodás beszédet értetek
 A szeretetről és a gyűlöletről...
 — Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

A férfi sorsa mindennapi gond,
 Súlyos rabiga, mely a földre köt,
 Az asszony lelke a magasba szárnyal,
 Örök mécses a kis hajlék fölött!
 Szerelmetek szép virágos kertjében
 A fácskákat ti nyesegetitek
 Szent szeretettel, szentebb gyűlölettel...
 — Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

Csudálatos forrás a Biblia!
 Vigaszt ad annak, ki buzgón kutat...
 Lám, benne Mózes a sínai hegyről
 Az ígéret szent földjére mutat!
 — A tejjel-mézzel folyó magyar rónát,
 Még ölelik a régi szent hegyek,
 A gyermekeket föl oda vigyétek!...
 — Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

Ott beszéljétek nekik a hazáról,
 Szívük fölé tapasztva gyöngye szátok,
 Vitéz ősokról, hazaszeretetről...
 A régi határt onnan mutassátok,
 Szívja magába, hogy mienk volt egykor
 Ameddig ellát: észak, dél, kelet!
 Hogy örökünket elrabolták tőlünk!
 — Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

Fogékony, áldott a gyermeki lélek,
Nemes mag benne meddő nem marad!
Ha mély a szántás, kétszeres az áldás,
Erősebbek lesznek a sudarak!
S nekünk erdőre, szép szálas vetésre,
Derék fiakra szükségünk lehet...
Kerülhet a sor még kenyértörésre!
— Magyar asszonyok, gyászt ne öltsetek!

(Beregszász.)

62

BIBIS!...

Most, hogy Marcsóka már elindúlt,
Serényen tipeg balra, jobbra,
S attól, ki most kezd járni, menni,
Dehogy lehet rossz néven venni,
Ha félve döccen, imbolyogva;
Hogy háromszor is meggondolja,
Amíg egy lépést tenni képes,
S bár óvakodik minél jobban:
El-elborúl, a buksi koppan,
És eltörik az apró mécses!

S ahol megüti, hogy tud fájni,
Hogy panaszolja, mutogatja
Az istenadta csöppnyi lánya!
Pogány az, aki meg nem szánja,
És aki könnyezetlen hagyja...
Pedig hál' Isten van rá gyógyír,
A patikába se kell menni,
„Bibis! Bibis!“ — ahol mutatja,
Megesókolja az anyja, apja,
S attól a csóktól: nem fáj semmi!

Ez apró kis tragédiákat
Naponta látva, orvosolva,
Úgy eltűnődöm, elmerengek:
Hány folytatása lesz még ennek,
Csak a jó Isten a tudója!
Ezt meggyógyítja még a csókunk,
De a jövőtől szinte félek...
Mert míg a szív utólsót dobban,
Óh! hányszor *bibis*, hányszor *koppan*,
S hányszor nem ad rá írt az Élet!

PESTI GALAMBOK.

... Nem annyi, mint a szent Márk téren,
 De én kevéssel is beérem ...
 Elnézem őket szent gyönyörrel,
 Hogy szemicskélnek apró csőrrel,
 Fölrebbentik a járó-kelők,
 De újra visszalebbennek ők,
 Turbékolnak, tipegnek, búgnak
 Tükörlapján a pesti útnak ...

Hogy itt nem sokba nézik őket,
 Ők azzal semmit sem törődnek,
 Csupán a morzsát összeszedik,
 Mit egy-egy koldús morzsol nekik ...
 Talán más őket meg se látja,
 De kis szívüket az sem bántja,
 Ők nem ismernek hiúságot ...
 — Lenézik ezt a csúf világot! ...

ÓSDI ÉNEK.

Manap, ha lányt, ha asszonyt látok,
(Kifestve mint vásári bábok)
A lelkemben egy fájó húr remeg:
Hol van a múlt naiv hitével,
Szivárványos költészetével,
A tiszta homlok, ártatlan szemek ...?

Hajdan csupán az volt kifestve,
Kinek rossz volt a lelke, teste,
S csak annak nem volt tiszta homloka,
Csak az húzta haját szemébe,
Ki a *bélyeget* földte véle,
Mit izzó vassal sütöttek oda!

Magyar asszonyok, magyar lányok,
Szegény, jobb sorsra szánt virágok,
Imádkozni a Múltba járjatok!
Dobjátok el a bécsi rongyot,
Az új divatot, a bolondot,
Mely lelketekért jár utánatok ...

Hogy illenék gyémánt a sárba!?
— Ha egyszer fölragyog a *párta*,
Hétköznapiunk is ünnep lesz talán,
Pogány se lesz úr örökünkbe'
Ha újra ráhajlik lelkünkre
A régi szent Vasárnapdélután! . . .

♡

A TE SZEMED.

Ha trubadurok korszakában élnék,
Szemedről mint csillagfényről regélnék,
Mely tündökölvé ég, ragyog felém
Áldott, örök-nagy jószágod egén...
Mondanám napnak, holdas szirénemnek,
Elnevezhetném bűvös tengerszemnek,
Melynek tükrében meglátnám magam,
Boldog vagyok-é, vagy boldogtalan?...

De, mert csak szegény poéta vagyok,
Csupán azt látom, ha szemed ragyog,
Ha örömmel, vagy könnyel van tele,
Hogy olyan: mint a kisgyermek szeme,
A földi rosszból nincsen semmi benne,
Oly üde, mintha Éva szeme lenne,
Oly tiszta, mintha Ruth tekintne rám,
Vagy rámhajolna az édes Anyám...

Kacér hívsága, tiltott vágya nincs,
 Mégis benne ég minden drága kincs:
 Jóság, melegség, nemes gyöngéd szépség,
 Féltő aggodás, szorongó reménység,
 Lemondás, dac, boldog megújhodás ...
 — Ahány, amennyi, sorra mind csodás ...
 Déli verőjén, szédülök bele,
 Úgy lángol, ég, mint Serezád szeme!

Daloljak róla még szebben talán:
 Szentkép a szemed a lelkem falán,
 Hitem födele, gyér vetésem napja,
 Dalos kedvemnek virágos kalapja,
 Erőm forrása, vágyaim gunyhója,
 Lelkem csillogó, selymes takarója,
 Teleim tüze, nyaram hűse, árnya,
 Zengő harangszó álmaim tornyába',
 Szelid szivárvány könnyeim felett
 A te szemed ...

FELTÁMADÁSRA.

A feltámadás szent estéje
Nekem egy régi színes álom...
— Hogy elnéztem, mint apró gyerek
Az örvendező körmenetet:
Én Istenem, még ma is látom!...

A kis falu, ahol születtem
Szegényes, csöndes, apró város,
De Nagyszombatnak estelére
Kigyúlt minden kis ablak fénye,
S világos lett!... Óh! mily világos!...

A dűledező templomocskát
Gyertyával rakták telistele...
Virág is került innen-onnan,
Harang is szólt a kis toronyban,
S az *Alleluja* szállt ég fele!

S én kipirulva hajdonfővel
 Mindig a zászlók mellett voltam ...
 S míg énekeltem nyakra-főre,
 Az útszéli göröngyre, kőbe,
 Istenem, hányszor elbotoltam!

S hogy világtalan lett az este,
 Nagyporosan kocogtam haza ...
 S mint aki dolgát jól kijárta,
 Álomra hitt az ágy, a párna,
 S csodákat láttam az' éjszaka!

... Óh! Uram, Isten! Lesz-e egykor
 Ilyen föltámadásban részem? ...
 Amit akkor ragyogva láttam,
 Az életgondok viharában
 Nem mosódik-e el egészen!? ...

Megérem-e, hogy valamikor,
 A Szűz Máriás zászlók alatt
 Feltámadáskor a menetben,
 Kis szöszke, buksi gyermekemben,
 Megismerem majd önmagammat!? ...

Fog-e ő is úgy énekelni,
 Ahogy én akkor énekeltem?
 Göröngyre, kőre lép-e lába,
 S lesz-e olyan szép édes álma,
 Mint nekem: mikor hazamentem!? ...

Fog-e ő is rajongni, hinni,
Úgy, mint hajdan az apja szegény!? ..
-- És megáldja-e a múltakat,
Ha *ez a vers* kezébe akad
A feltámadás szent estelén!? ...

B?

TANAY FRIGYES.

— 1925. április 14. —

A művészet ma nagy holtat sirat:
 Megértő, hű, legkedvesebb fiát...
 — Meghalt *Heidelberg* koronás *hercege*,
 Az örökvidám, rajongó diák!
 Megbékült *Pál*, az ifjú *szerzetes*,
 A *szentbernáti* kolostor fia...
 ... És meghalt *Laufen*, a daliás *hadnagy*!
 — Bevégeztetett a tragédia...

... Lányok, akik szeretitek a dalt,
 Daloljátok el pár nótás sorát;
 Fiúk, akik *ma* koccintásra gyűltök,
 Nevét említve üljétek torát...
 Ami kidukál: könnyet, tisztességet
 Bús emlékének bőven adjatok,
 S az áldozati fehér asztaloknál
 Ma egy helyet — üresen hagyjatok!...

PASZTELL.

Akáczsoros, fehér falucska...
Vasárnap-délutáni csönd...
... Öregek, ifjak ünneplőben,
És valamennyi mind köszönt...
Apraja, nagyja úgy tekint rám,
Mint meghitt, régi ismerős,
Szent hagyomány ez, így tanulta
A fiú, apa és az ős...

Engem, ki Pesten naphosszanta
Egy ismerősre nem lelek,
Megilletnek szívem mélyéig
E tiszteslelkű emberek,
Köszöntésük, mint lágy harangszó
Remeg fásult valómon át,
És mélyre szívom telt tüdővel
Avult virágok illatát...

KELETI REGE.

Hol volt, hol nem ...

Túl a hegyeken,

Szép tündérfényes Napkeleten

Van egy hatalmas, büszke tó;

Síma kékellő tüköréről,

Kiválva messzeség ködéből,

Fehéren villan a hajó!

Partján ligetek, pompás berkek ...

... S ennek a szép, tündéri kertnek

Búbánatos regéje van ...

— Szomorú dalt sír itt a szellő,

S a hab, mely másutt víg, szökellő,

Itt tovasiklik zajtalan' ...

Hajdan mi más volt!

Fönn a parton.

A sötétlő komor bazalton,

Az óriás sziklák felett,

Mint a meséknek kincses, drága

Kakaslábon keringő vára:

Csodás kastély emelkedett! ...

Tornyokkal, kupolákkal ékes,
 Ezer ablaka tündérfényes,
 Kristály a pillér és a fal;
 Szobrász, művész remekbe rakta...
 — E várat boldog ember lakta,
 Délceg király, hős, fiatal!...

S csalódnátok, ha azt hinnétek,
 Hogy az ő koronás szívének
 Öröme: tenger pénze volt,
 Vagy töméntelen katonája...
 Nem! Néki nem ez volt az álma,
 A lelke másfelé hajolt:
 Volt szép, fiatal felesége,
 Ez volt szívének legszebb éke,
 És még egy csöppnyi valaki:
 Egy kis leány!... Arany a haja,
 Két kék szeme a kék ég maga...
 — Nem lehet azt elmondani!

Midőn ők hármásban maradtak,
 Láttátok volna a hadaknak
 Hatalmas rettegett urát!...
 — Tombol a szíve, kedve szárnyal,
 Míg eljátszik a kis leánnyal,
 S csinált ezernyi figurát;
 Árnyéka lett, kísértő rabja,
 S a lelkének szebbik darabja

Úgy összeforrott, nőtt vele,
Szemét, haját úgy megszerette,
Hogy országát is elfeledte,
A lánya volt csak mindene!...

...Már csorba érte nagy hatalmát,
Körül támadták birodalmát,
Serege vesztett a csatán,
S ha korholták: se hallott, látott,
Elcsapta az országtanácsot,
Azután nézett jobb után...
Már elesett sok büszke vára,
Elvérzett tenger katonája,
Kudarca napról-napra nő,
Midőn egy szép nap reggelére,
Szörnyűbb csapás zúdult fejére:
Neje beteg lett, szenvedő!...

...Mint kit legédesebb álmából,
Zsibbadásszerű mámorából
Hideg zuhany ráz talpra fel,
Kábult aggyal, lihegő mellel
A nagy király, a szegény ember
Megértette: itt tenni kell!
És vezekelve Golgotháját,
Bejárta a világ négy táját,
Mit orvos ajánl, könyv mutat,
Az ösztön féltő tudatával

Hordta beteg nejét magával,
— Gyógyító ír után kutat!...

S mikor így küzdőporondra állt,
Meg kellett tudnia a morált,
Akármily fájó a való,
Hogy kincs, gazdagság, földi elme
Tehetetlen a Véggel szembe';
Csak az Isten mindenható!
... A kis lány árvaságra jutott...
S nem ez volt minden, mit megtudott
A porigalázott apa;
Utolsó percén felesége
Odainté maga elébe,
Úgy suttog elhaló szava:

„Édes Uram! Királyi férjem!
Hogy földi pályám végetérjen,
Még valamivel tartozom...
Mit addig, amíg veled voltam,
Önmagam előtt is titkoltam,
De most tovább nem hordozom!
Kezem hidegűl, ajkam kékűl,
S nem bírok meghalni anélkül,
Hogy meg ne gyónjam ezt neked...
— Lehet, megátkoznál utána,
De az elszállt lélek útjára
Szórni csak virágot lehet!

Hol nincs ereje fagynak, télnak,
 Virágok, fák örökké élnek,
 Királylány ottan voltam én!
 Diadalt ülve büszke haddal,
 Zsákmányúl úgy hoztál magaddal
 Vérengző harcok idején...
 S mikor megkötve paripádon
 Hegyeken, síkon, bokron, árkon
 Rohantál nyargalvást velem,
 S beláttam, hogy mint gyöngé nővel
 Szabad vagy velem... balga fővel
 Nagy fogadás kelt lelkemen!...

Tűzimádó volt apám, anyám,
 Hittel csüggttem a Nap sugarán,
 Mely a földnek erőt adott...
 Nem láttad-é, ha éjszakába
 Tűzet pillanték a pusztába',
 A lelkem hogy szárnyat kapott!?
 Nem láttad-é, hogy udvarodban
 Szemem mi fogta meg legjobban!?
 — Óh! nem a pompa, nem a fény!
 Csak ős hitemnek gyöngé mása:
 Egy-egy szövétnek lobbanása
 A termék komor szögletén!...

Tudd meg: akik tűzet imádnak
 A *Dzsínnel* szövetségben állnak,

S akkor, azon az éjszakán,
 Mikor te szépleány-rablással
 Mulattál, nem törődve mással,
 Ott előtted, a ló nyakán,
 Amelyre rászíjazva voltam,
 Már félig élve, félig holtan,
 A Dzsínt hívtam, a szellemet,
 S szóltam: Ha szabad s boldog leszek,
 Neked adom — fogadást teszek —
 Első leánygyermekemet! ...

Tovább mi volt, nem emlékezem,
 Elvesztém öntudatom, eszem ...
 Úgy feküdtem néhány napig ...
 Mikor váradban felébredtem,
 Ágyamnál te ültél mellettem
 És virrasztottál hajnalig ...
 Míg vezekeltél, megszerettél,
 Királyi hitveseddé tettél.
 Szabad és boldog lettem én,
 De léptem nyomán, hátam megett
 Egy bús tudat, egy árny követett.
 S tanyát vert szívem rejtekén! ...

Mikor leéltünk egy esztendőt,
 És megsejtettem a Jövendőt
 Dobbanni a szívem alatt,
 Mit lányfővel botorúl tettem,
 A fogadástól megrettentem,

A megbánás reám szakadt! ...
 A Dzsín nagy úr! ... Oh! meg ne átkozz!
 Ne engedd őt a kis leányhoz,
 Király vagy! Óvd meg, mentsd meg őt! ...
 ... Itt elfúlt a feleség szava ...
 Meghalt ... és sötétebb éjszaka
 Még sohasem volt azelőtt! ...

*

... Múltak az évek ... tél, tavasz, nyár.
 Mint keringelő nagy sasmadár,
 Suhant, forgott a föld felett ...
 Veszőben volt a múltak árnya,
 A király régi, csöppnyi lánya
 Felső bimbók legszebbje lett!
 Alakja, szeme, haja, hangja
 Szakasztott, mint az édesanyja,
 Csupa bűbáj, inger, varázs ...
 A király deres fővel látja:
 A múltat hozta vissza lánya ...
 Valóságos feltámadás!

Mint vihar után oszló felleg,
 Már lassan feledésbe mentek
 A hitvesi haló szavak ...
 Az újhodás tündérhegyéről
 A földi salak ködbeszédül,
 Csak a csillagok látszanak!
 És önmagával elhítelve,

Hogy ama haldokló, nagy este
 Való se volt... álmodta azt:
 Építgeté, foldozva kárát,
 A tervek színes kártyavárát,
 S öröknek hitte a tavaszt!...

Egy este is — viharos éj volt,
 Villámok szagaták az égbolt
 Tépett, fátyolos kebelét —
 A lányt elnyomta már az álom,
 És habos patyolat párnákon
 Legyezte arcát és szemét...
 Csókot lehelve gyermekére,
 Legtitkosabb belső termébe
 Vonúlt már vissza az apa,
 S a jövődők helyett ezúttal
 Beszélgetést kezdett a múlttal,
 És fönny virrasztott egymaga!...

S amint így ül, így elmélázik,
 Fáradt pillája könnytől ázik,
 Szorongó érzés ejti meg...
 Ő, ki sohsem félt a csatában,
 Most zárt rejtekén, így magában
 Borzong, s időnként megremeg...
 Tikkad az ajk, ernyed az elme,
 Fojtogató, nehéz félelme
 — Jól érzi — percről-percre nő!

Verejték ül ki homlokára,
Mint zsibbadás árad le rája
Delejes, megrontó erő! ...

Olyast sejt, hogy benn a szobában
Más is van, nemcsak ő magában,
Hogy valaki mögötte áll ...
... E gyilkos tudat kínozt, éget!
— Vadul rugta hátra a széket,
És talpraszökkent a király:
„Ki az!?” — hördül fel, s lopva, orvúl
Tört ránt, riadtan visszafordul,
De meginog a lábain,
S egyet kiált szorúlt torokkal:
— Mögötte összefont karokkal,
Gúnyos mosollyal állt — a *Dzsín!* ...

S az éjszaka süket csöndjébe,
Mint öblös hordó üregébe,
A hang színtelen, kongva szól:
— „A Dzsín vagyok! Adós vagy nekem,
Lányodért jöttem! Számolj velem!” ...
... És a király — nem válaszol ...
Nem mond neki igent, se nemet,
De mit fölfogni nincs képzelet,
S leírni nincs toll: oly fehér! ...
— A szellem talpig feketében

Megindúl a szoba csöndjében...
 ...Most a lány ajtajához ér!...

Ámde e percben ami erő,
 Kétségbeesve szökken elő,
 S fut át a dermedt idegen:
 Villogó pallosát kivonva,
 Már ott a király az ajtóba',
 Farkasszemét néz hidegen,
 — S ahogy ott szemtől-szembe állnak,
 Ime, úgy tetszik a királynak,
 A Dzsín torzképe mosolyog...
 S amíg ő a riadót fújja,
 Kezét a szellem odanyújtja...
 — Fura, komédiás dolog!...

És szólt a Dzsín: „No fiam, látom,
 Hogy tenéked a nagy világon
 Egy kincs van: a lányod csupán...
 Igérd nekem hüvelykujjadat,
 Akkor a lány a tied marad,
 S nem jövök, csak egy év után!“...
 — S a szegény király mit tehetett:
 Hogy tovaüzze a szellemet,
 Hüvelykét ígéré oda...
 És im, a másik pillanatba'
 Nyomán kénköves láng maradva,
 Eltűnt a szellem, mint csoda!

... Aztán csend volt egy egész évig ...

— Ami öröm a földön fénylik,

Mind a király várába gyült ...

Másutt talán az élők, holtak

Azalatt boldogok se voltak;

Míg náluk az idő repült!

— De egy este, hogy a hó leple

A földet fehérén belepte,

A Dzsín csak bekopogtatott,

És meghitt, fidélis tempóval

Adj Istent kívánt szíves szóval,

S a király vállára csapott:

„Jöttem a lányért! Vagy őt magát,

Vagy hüvelykujjad add! Nosza hát!

Ne gondolkozz fiam sokat ...

Kettő közül egyet ma innen,

Török-szakad, de el kell vinnem,

Válassz: újjad, vagy lányodat!?! ...”

— És szól a király: „Hagyd a lányom!

De lásd: az újjam is sajnálom,

Anélkül ember nem leszek! ...

Nyílám se tudnám fölajzani ...

— Vidd inkább minden kincsem, ami

Övez ... és én koldus leszek!”

S ezt olyan szépen, kérőn mondta ...

— A Dzsín homlokát összevonta,

S felelt: „No nem bánom! Legyen!
 A lány egy évig nálad marad,
 De ezért egész jobbkarodat
 Add ide cserébe nekem!“
 A király rálett... Egy év letelt...
 Ismét jött a Dzsín... lányt követelt!
 A király új cserét ajánlt...
 És attól kezdve minden évbe'
 Többet-többet kínált fel érte,
 Csak hagyja nála a leányt!...

Már utóvégre szívét, fejét
 Egész énjét, egész életét
 Dobta cserébe föl neki...
 A Dzsín csak követelt szünetlen,
 Mindegyre jobban telhetetlen,
 Már ki sem elégítheti!
 — Ki ura volt tömérdek várnak,
 A szegény koronás királynak
 Nem volt, csak az árnyéka már...
 A szellem azt is követelte;
 S ekkor a király azt felelte:
 „Elég volt!... Betelt a pohár!...”

Ez volt a huszadik tavaszon...
 — A lány épp akkor volt menyasszony,
 Májusi álmok idején...
 A szellemről ő mitse sejtett,

S ha olykor-olykor könnyet ejtett,
 Örömkönny volt az is szemén!
 ... A király nézte-nézte őket,
 Hogy fon lánya hajába zöldet
 A vőlegény, a dalia ...
 Megáldta őket könnyes szemmel,
 S hogy szembekerült a szellemmel,
 Már tudta, mit kell szólnia!

Már emelt fővel, büszkén állott,
 Megköszönte a barátságot,
 Amiben nem volt köszönet ...
 A választást rövidre fogta,
 Magát a lányért odadobta,
 Jöjjön, ami jön! ... Már jöhet! ...
 ... A szavát be sem fejezte még,
 Már megzendült körülte az ég,
 A szellem eltűnt, mint a köd ...
 — S az ősz, lányát karjába zárva,
 Még eltűnődött utoljára
 Az elmúlt, szép idők fölött! ...

*

... Egy délután, szép őszi napon,
 A király vitorlás csónakon
 Evezett épp a tavon át ...
 — Mikor hirtelen vihar támadt,
 Hullám torlódott a hullámnak,
 És fölboríták csónakát! ...

...A királylány a parton állva
Az édesapját várta, várta,
Míg telt az órák nagy sora...
— Elűlt hullámozása a tónak,
De az az áldott öreg csónak
Sohsem tért vissza!...

Nem!... Soha!...

25

VÁRLAK.

Kinn ülök a kertben
 Imádságos csendben,
 Tarka rímek kergetőznek,
 Járnak az eszemben!
 Megkérdi a rigó:
 Érik-e a dió?
 Van-e még a lelkem mélyén
 Álom, illúzió? ...

Vadgerlicék párja
 Száll fölé az ágra,
 Kíváncsian kandikálnak
 Le a poétára,
 Turbékolva kérdik,
 Hogy ők ezt nem értik:
 Miért nem vagy itt mellettem?
 ... Szokatlan ez nekik!

Tündérszép ligetben
 Írok önfeledten,
 Lelkemből egész bokréta
 Amit összeszedtem,
 Égek nemes tűzben,
 Hogy csokorba fűzzem,
 Jaj! Csak jönnél, csak itt lennél,
 Hogy kebledre tűzzem!...

S szentazonosképpen
 Akár a mesében:
 Titkos ajtó zára pattan
 Halkan, észrevétlen',
 Suhansz, mint az álom,
 Lelkem, édes párom,
 S máris itt ég tiszta csókod
 Pirosuló orcámon!

Tündérszép ligetben
 Együtt ülünk ketten,
 Gyönyörködünk csókban, rímekben
 Szinte önfeledten,
 Rigó kiabálja:
 „Itt van, itt a párja!”
 — Rámkacag a két vadgalamb:
 „Adta poétája!”...

EGY RENEGÁTHOZ.

Ha kérdezne valaki erről-arról,
 Halottál-e valaha a magyarról,
 Mely ezer év áldott köde megett
 Szabad földön szabadnak született:
 Mint hitetlen, ha csodák előtt reszket,
 Omolj porba, vess magadra keresztet,
 S míg lázong benned a vér, az ideg,
 Tagadj! Amit tudsz, ne mondd senkinek!

Ne idézz Bibliák költészetéből,
 Hogy úgy tört elő Napkelet kódéből,
 Mint üstökös, amelynek lánguszálya
 Ragyogva sepri végig az eget,
 Hogy nyilainak sötét záporától
 Nemzetek napja kialudt magától,
 Hogy jötte híre zsolorsmát fakasztott,
 S lépteitől Európa reszketett...
 — Nem!... Erről nem szabad tudni neked!

Soha senkinek ki ne ejtsd a szádon,
 Hogy ez a nemzet itt, e szent pusztákon,
 Mít erdőkoszorúsan átölelnek
 Kárpát csillogó jégтарajai,

A zivatarban, amely reáomlott,
Míg körülötte minden szertebomlott,
Mint sziklaszál meg tudott állani! ...
— Tagadd! ... Ezt nem szabad kimondani!

Ne hidd el, ami a históriában
Aranyként csillog egész garmadában,
Hogy ezer évig zengett örömétől
A tenger, a sík, a hármass halom!
Hogy török-tatár földig leperzselte,
De erősebb lett tőle, kiheverte,
S Nyugat keresztény kulturáját védte
Barbárok ellen annyi századon ...
— Tagadd! ... Csak álomnak szép ez nagyon!

Tanulj idegen, zagyva nyelveket,
Cserélj köntöst! Aggasd kincessel teli!
Lódulj világgá! ... Tékozló fiakról
A bús mesét más nép nem ismeri ...
Csak azt ne mondd, hogy ez a föld hazád,
Hogy magyar volt az apád, ősapád!
E Júdás-csókért rádszakad az égbolt,
És megnyílik az izzó föld alattad ...
Tagadj! Tagadj! És fuss e Szodomából,
Hol nemzetedet gyáván reszni hagytad ...
Nem! *Ez a föld* nem ejt könnyet miattad!

(Beregszász.)

FOHÁSZ.

Uram! Majd egyszer én is eljövök,
 S halotthalványan trónusodhoz állok...
 Kiegett szívvel, fénytelen szemekkel,
 Szomjas ajakkal irgalmadra várok!
 Eléd öntöm mind, ami életemben
 Sok rossz, kevés jó tarsolyomba fért.
 A vándorbotot leteszem Elébed
 S fölesdek Hozzád ítéletemért...

Tudom: Te jó vagy, elnéző kegyelmes.
 Titkok homályán általlát Szemed
 A Te mérleged tiszta, makulátlan,
 S az igazságnál nem reszket Kezed,
 Amit kimérsz, ha szenvedés, ha áldás,
 Egész múltamnak hű visszfénye az,
 A jót alázattal veszem kezedből,
 A büntetésért sem fakad panasz...

Ítéletednek bölcs okát se kértem...
Mint tikkadt vándor forrás hús ölén:
Minden betűdben, minden szótagodban,
Minden szavadban megbékülök én...
— Csak egyet kérek (hívásnak ne lássad,
Hisz énem, lényem és valóm tied):
Túl a halálon hagyj meg egyet nékem,
Az — *álmaimat, emlékeimet!*...

CONFITEOR...

Egyidő óta — Isten látja! —
 Nem is tudom, hogy mi van vélem:
 Fodros, könnyű, fehér ruhában
 Mosolygó, szőke kis lányt láttam,
 Róla álmodom alva, ébren...
 Örökre csak a hangját hallom
 És rabbá tett a szemepárja;
 Pedig *mottó*, hogy aki házas,
 Ne gondoljon lányokra már az,
 Mert az ilyesmi — mégse járja!

Otthon az asszony, hogy meggyóntam
 És szántam-bántam a hibámat,
 Míg poenitenciára vártam,
 Bizony majd kiporolta hátam,
 S nagy könnyes szemmel reám támadt,
 Hogy: ki az a lány? hol az a lány?
 — Én meg mosolygva, türtem, hagytam...
 Szidott, hogy szinte gyönyörűség,
 Hogy ez a hitvestársi hűség?
 S az oltár előtt ezt fogadtam!?

És mint a patak, ha kiárad,
Egyre szilajabb, egyre gyorsabb:
Könny könnyre gyűl és szó a szóra!
— A békítésre itt az óra,
És ideje, hogy közbeszóljak...
„Hogy ki az a lány, hol az a lány?
Az énnékem az éltem, álmom!
Annak vagyok bolondja, rabja,
Annak vagyok az édesapja...
Ki volna más: a csöppnyi lányom!...”

MEMENTO.

— Üzenet a Kárpátokból —

Fiúk! Ha egyszer ott túl a határon
 Közületek néhány összeakad,
 És serlegetek habzó mámorából
 Jókedvetek virága fölfakad:
 Koccintsatok kipirúlt, boldog arccal
 És gondolatok hozzánk *ide át*,
 Kik halottnémán, szent, magyaros daccal
 Még mindig hordjuk a nehéz igát,
 Fiúk! Ha egyszer éreznétek azt,
 Mi bennünk szégyent, könnyeket fakaszt,
 A dalból szitkozódás válna, átok,
 S a poharakat földhöz vagdalnátok! . . .

Tavasza ha zöldül, nyári nap ha éget,
 A mi fáink kopárok, meddőek lesznek . . .
 Nálunk az eke nem hasít barázdát,
 S kalászaik szélben nem lengedeznek!
 A gyümölcsösünk fonnyadt és fakó,
 A venyigéink asszúk és kopárok,

Az olympusi gazdag istenek is
 Megsiratnának, ha minket látnának,
 Fiúk! Ha egyszer éreznétek azt,
 Mi bennünk szégyent, könnyeket fakaszt,
 A dalból szitkozódás válna, átok,
 S a poharakat földhöz vagdálnátok!

Tinálatok a nap: ragyogva támad!
 A virradat: ködös, borongós nálunk...
 Ott: zamatja van a dalnak, pohárnak!
 Mi: mindennap — új temetést csinálunk...
 Ti: rózsásnak látjátok a jövőndőt!
 Nálunk: csak egy imádság van — a Múlt,
 És lázadozva kérjük a Teremtőt,
 Ne hallja azt, mit gyermekünk tanúlt,
 Fiúk! Ha egyszer éreznétek azt,
 Mi bennünk szégyent, könnyeket fakaszt,
 A dalból szitkozódás válna, átok,
 S a poharakat földhöz vagdálnátok!

Mi nem nézhetünk nyílt szemmel az égre,
 Mi napvilágon is: sötétben járunk!
 Ha magyar nóta fakad föl szívünkben
 A felénél már zokogóra válunk...
 — Az ajtainkon ott áll a poroszló,
 S mi magyar földön, magyar ég alatt
 A Szózatot csak lopva énekeljük,
 És éjfélkor, mert nappal — nem szabad,

Fiúk! Ha egyszer éreznétek azt,
Mi bennünk szégyent, könnyeket fakaszt:
A dalból szitkozódás válna, átok,
S a poharakat földhöz, falhoz vágva,
Milljón volnátok, mind talpraállnátok,
Szegény rabokat — fölszabadítnátok! ...

(Beregszász.)

RS

EZT A VIRÁGOT...

Ezt a virágot, ezt a dalt adom
 Zalogba néked édes angyalom; —
 Nem tropikus, nem délvidéki pálma:
 Csupán a lelkem kéklő ibolyája.
 Valahol künn, az erdőszélen szedtem,
 Hol Isten ege ragyogott felettem,
 S szavamra a madár felelgetett...
 — Elhoztam édes, emlékül neked!

Tedd el örökre; — s majd az ősz ha int:
 Gyöngéd kezekkel vedd elő megint!
 S gondolj reám, — ki tavasz idejében
 Minden léptedet boldogan kísértem,
 Kinek lelkében, mint egy fényes oltár,
 Jelen, jövő, múlt idő te voltál,
 S vakon követtem csillogó szemed...
 — Ez a kis dal: mesélni fog neked!

VAKÁCIÓZÁS.

A szent szabadság rámszakadt ...
 A régi, boldog fák alatt,
 Bolyongok, járok hajnal óta,
 És telt tüdővel szól a nóta!
 Míg feleselek a rigóval,
 Lelkem betelt illúzióval,
 Új vágyak, remények fakadnak,
 Nyomán a régen elhaltaknak ...

Gyerek vagyok, bohó gyerek ...
 Bajok ma nem törpítenek!
 A munkás-zubbonyt sutba vágva,
 Kapaszkodom gyümölcsös-ágra,
 Pillangóként szállok a földön,
 A holnappal dehogy törődöm!
 Mi tegnap gond: öröm lesz mára,
 Kiszélesül szívem határa,
 S míg bennem a múlt fényt reszket,
 Álomsárkányokat eresztek ...

— Áldott szabadság! Drága kincsem!
Óh! el ne engedd még kilincsem,
Amíg enyém e néhány óra,
Ne ébredjek föl a valóra,
Hogy mindaz, ami szép, mi jó,
Tiszavirág, illúzió,
Melyből csupán visszfény marad
Emlékezésre, tengődésre,
És sóvárgó reménykedésre
Egy újabb, hosszú év alatt!...

MEGLÁSSÁTOK ...

Meglássátok, -- én nem voltam jós,
És most sem az vagyok —
De: lesznek még nálunk szabadabb,
Boldogabb magyarok,
Lefoszlik majd Kárpátjainkról
A töviskorona,
Magyarnak porlaszt magyar földet
A magyar borona!

Meglássátok, megértik egyszer
Súlyos tragédiánk,
Hogy imádságos hittel, vérrel
Csupán védtük hazánk,
Hogy verekedtünk, de nem másért,
Csak mit évezrede
Magyarán adott a magyarnak
Magyarok Istene!

Meglássátok — lehet, mi akkor
Már öregek leszünk,
T'án el is múlunk, porlad régen
Karunk, szívünk, eszünk,
De a jó Isten valamikor
Még ránk is letekint,
És magyaroknak mi magyar volt,
Magyarrá lesz megint!

MÁRKI SÁNDOR dr.

Nemesbet szívben, fennköltebbet agyban
 Keresve sem leltél kicsinyben, nagyban,
 Ő képviselt mindent, mi szép, mi jó...
 Mig kis családját gyöngéden ölelte,
 Rab-Erdélyországért vérzett a lelke!
 -- Irása, könyve: büszke légió!...

A történelmet más ki tudta jobban?
 És más ki az, kinek, ha szíve dobban,
 Verése: szín, melegség, drága kincs!...
 ...A toll lehullt... a fény utolsót lobban,
 És tépett köntössel, sötét sarokban
 Zokog *Klió*... Vigasztalása: nincs!

DOLCE FAR NIENTE.

Koronás büszke vén diófa,
 Körül az ága földig ér,
 A sátra alá álmaimból
 Egy egész kis világ befér...
 Míg rámborúl áldott szelíden,
 Imádsággá halkúl a nesz,
 Nagy álmok elhagyott erében
 Félénk reménység csörgedez...
 A levegő telített, párás...
 — Sóvár, tikkadt lelkem felett
 Termékenyítő, rügyfakasztó,
 Meleg fuvalmak lengenek,
 Közelben vadgalambok szólnak,
 Gyümölcs pirúl... tündéri kép...
 És távolabbról, búzaföldről
 Lágy altatódalt bűg a gép...

Ez itt az éden szent nyugalma...
 ...A zaj mögöttem elmaradt...
 Megittasult lélekkel ülök
 Az ős faóriás alatt...
 Szellő se kél, levél se rezdül,
 A csönd, a fény szívemre hull,

Szemem lezáródik mosolyogva,
 Órákig ülök szótlanul...
 Úgy érzem, csodás, királyi,
 Szent látomás hajol felém:
 Mint lágy, virágos fal szövődik
 A csipkerózszaág körém,
 A csend örök... lélekzetem sincs...
 Szívem se dobban... oly fura...
 Azúr fénnel borít be mindent
 Az ég, e kék, csodás bura...

S én álmodom... miről, ki tudja?
 Talán arról, hogy egy legény,
 Ki futott, fáradt évek óta,
 Egy percre révbe ért szegény,
 Sarúit, zubbonyát lerakta,
 S lelkére, mely fakúlt, kopott,
 Emlékezések hűnyó fénye
 Egy eltévedt sugárt lopott,
 Bágyadt ajkára egy mosolyt csalt,
 Szívébe, mely beteg, kihalt,
 Arról, mi elmúlt, ami szép volt,
 Egy szivárványos régi dalt,
 Miből, míg könnye csillan, csordúl,
 Mohón szí új vért, új erőt,
 Lankadt hitét hogy fölvértézze
 A biztos ébredés előtt!...

HANGOK AZ ÉJSZAKÁBAN.

Pusztán, lobogó pásztortűz megett
 Két báránybőrsüveg beszélgetett...
 Az egyik alatt galambfehér üstök,
 A másik alatt kondor, fekete.
 Az higgadt, komoly, mint római püspök,
 Ez pogánykor késő költészete...

Szólott az öreg: „Nézz szét jól öcsém!
 Ameddig ellátsz, csak addig miénk!
 Északról a cseh, keletről, meg délről
 Az oláh, a szerb vigyorog felénk...
 A hegyet-völgyet, a bányát, az erdőt,
 Míg marakodtunk, kilopták alólunk,
 Már csak ez a sík, ameddig ellátunk,
 Ez lesz anyánk, ez gondoskodik rólunk!”

— Szólt a fiatal: „Kelmednek lehet,
 Hogy csak a pusztá az édes szülője...
 Az én szemem erősebb, messzebb látok!
 Köröskörül a Kárpátok hegyébe!
 Látom a völgyet és látom a bányát,
 Látom az erdőt sok tengernyi fával,
 Még többet is: a holnapot is látom!
 Az én szemem nem éri be a mával!

Meglássza csak: ha a Kárpátok völgye
 Sok rabmagyar könnyével megtelik,
 És lefolyik sok eltaposott sírba
 Porló vitézek porgyökereig:
 Megrendül a hegy, megindul az erdő,
 Fegyverre kapnak elhullt daliák,
 A sáraranyat a bánya kihányja,
 És születik — egy szebb magyar világ!“

...Az ég lobogó csillagtáborával
 Hunyorgatott a két pogány felett,
 Az öregebb a földi avart nézte,
 Az ifjabbik a tündöklő eget...
 ...A tűz kihúnyt... egy-egy föllobbanása
 Besugároz két csöndes alakot,
 Mindig... mindig sötétebb lett köröttük,
 És — mindakettő egyről álmodott!...

A KOLDÚS.

Nem az a koldús, nem az a szegény,
 Ki robotol az utcák szegletén,
 Kísér lépten-nyomon, órákon át,
 Panaszol száz kínos Kalváriát,
 És ezer könnyűt dörzsöl el szemén...
 Nem az a koldús, nem az a szegény!

De hogyha látsz valakit elvonúlva,
 Egy bús, sötét sarokba meglapúlva,
 Halvány ajakkal, fénytelen szemekkel
 Amint szótlan maga elé mered,
 Fakó ruhája jobb időkre valló,
 Nevét se mondja, hogyha kérdezed,
 Kezét se nyújtja filléred felé,
 Ha valamit adsz, elpirúl belé,
 S míg a szemében egy könnycsepp fakad,
 A köszönő szó a torkán akad,
 És sirás reszket szája szögletén...
 Óh! az a koldús, óh! az a szegény!...

POST FESTA.

Óh! hajdan bennem is volt tettekézség,
 Bolondos, büszke, daliás merészség
 Kergetni álmot, lopni csillagot!
 S bár annyiszor csalódás volt a bérem,
 Újjongva forrt, űzött, hajtott a vérem —
 Teremtnei, tenni szépet és nagyot...

Mig álmaim gazdag rendjét kaszáltam,
 Mig napsütésben, verőfényben álltam,
 Zengett a nóta kedvvel, szilajon!
 Lestem a gátra, hol legény kell részre,
 Dehogyan gondoltam volna csüggedésre,
 Sohsem volt estém, csak derűs napom.

És most, mikor lelke'm a dér beeste,
 Mikor távolból rámköszönt az este,
 Úgy érzem: most is minden álmom ép!
 De *álmodni* van csak jussom felőle,
 Édes valóság sohsem lesz belőle,
 Pedig mi szép volt, Istenem, mi szép!

Bolond dolog, hogy mikor elhajoltunk,
Csak akkor látjuk, hogy ifjak is voltunk,
Hogy annyi vágyunk be nem telt soha...
És mint a gyermek: törten, öregedve
Virágnak látjuk most is, azt is egyre,
Mi nem virág már, csak -- a föld pora!...

VIRÁGOS ERKÉLYEK.

A régi boldog, büszke Pestnek,
A békés, csöndes kis Budának
Erkélye volt ezernyi pompás,
S virága tenger ablakának...
Kőtorlaszok közt úgy bolyongtam,
Mint mesebeli tündéerkertben,
A szépségüktől, bűbájuktól
Gyönyörrel ittasult a lelkem!

...Ma virágtalan ablak, erkély...
Némán huzódom, mint az árnyék,
Mintha romokon, temetőben,
Vagy izzó sivatagban járnék...
Még vén Budán is olykor-olykor,
Ha átsuhanok félve, lopva,
Alig látok néhány virágot
Az erkélyen, az ablakokba'...

— Úgy eltűnődtem rajta sokszor:
Rossz álom-é, mit ébren látok? ...
Hová lettek az erkélyekről,
Az ablakokból a virágok?
Hisz jólét, pénz ma is kerül még,
Mulatók most is sorra telve,
Miért nincs ez a nagy kőváros
Színnel, virággal megtüzdelve? ...

S valómon, mint alaktalan köd
Borong át egy nagy szomorúság:
Nem a háború itt a bűnös,
S nem is a pénz, a nyomorúság,
De egy nagy átok, melynek mérge
Milliók lelke gyökerét rágja,
Más itt a baj, más itt a bűnös:
— Ma a szíveknek nincs virágja!

A HORTHY-HADSEREG...

Mikor kezünkre verték a bilincset,
 Csak mosolyogtunk hetykén, szittyagóggal,
 S odavágtuk a martalóc szemébe,
 Hogy megfizetünk érte még idővel!
 Hogy nem hiába lesz az imádságunk,
 És hasztalan a vérünk nem pereg,
 Mert megvirrad a magyarnak még egyszer,
 És jönni fog a Horthy-hadsereg! ...
 — A Horthy-hadsereg! ...

Aztán sebes lett a kezünk, a lábunk,
 A lelkünk zsibbadt szörnyű súly alatt ...
 Elmúlt az ősz, elmúlt a tél fölöttünk,
 Tavaszra vártunk ... lesz még virradat! ...
 A rügy kipattant, a mező kizöldült,
 Nem éreztük, hogy a könnyünk pereg,
 Imádságos szent áhítattal hittük,
 Hogy jönni fog a Horthy-hadsereg ...
 — A Horthy-hadsereg! ...

Ma ismét ősz van, szomorú, fakó,
 Fagyos kezével felénk int a tél...
 A lelkünk sorvad, de a reménységnek
 Úszkös parázsa mégis, mégis él!
 Hitünk megrendült, s mégis hajtogatjuk,
 Mint az oktalan, a makacs gyerek,
 Hogy bízni kell, hogy nincs még veszve minden,
 Még megjöhet a Horthy-hadsereg...
 — A Horthy-hadsereg!...

Uram! Ne add... de az ember esendő,
 És mindenben van a földön határ,
 A csüggedés tengere zúg alattunk,
 S a lelkünk gyöngé, elfáradt madár,
 Ne add megérvünk, hogy az unokáknak
 Azt mesélhessük, míg könnyünk pereg,
 Hogy megváltásra mi is vártunk egyszer,
 És mégsem jött a Horthy-hadsereg...
 — A Horthy-hadsereg!...

(Beregszász.)

PEST DICSÉRETE.

Te szép, te bűnös, büszke város,
 Te csillogó, tündéri Pest,
 Kinek arcára minden új nap
 Új színeket hódolva fest,
 Mint koronás ikertestvéred,
 Gellérthegy, tisztes Buda:
 Lelkem szűzies szerelmével
 El nem válok tőled soha!

Egyéniségünk jaj! nem illő,
 Közöttünk nincs közös vonás!
 A te festett, hazug világod,
 S az én világom óh! be más ...
 Ha a fekete a te színed,
 Akkor az én színem fehér,
 S azért a szívem dobogása
 Hozzád mégis mindig elér!

Boncolgatom a lelkem mélyén,
Mi is lehet e nagy talány?
Te javúltál-é meg idővel,
Vagy én lettem rosszabb talán? ...
— Óh! nem itt van a bölcsék köve:
A vérem: Pest, lelkem: Buda,
S mi összeköti zsörtölődve,
Nem latolgatva, nem tünődve,
A megértés: az ősz Duna! ...

DÉLRE HARANGOZNAK.

Délre harangoznak falu kis tornyába',
Hallgatom, hallgatom öreg fa árnyába',
Mily parányi egy nap: csak imént volt reggel,
S barátkozni kell majd nemsoká az esttel...

Beletéved arcom jövődők tükrébe,
Szomorún csillan rám a valóság képe:
Tegnap gyermek voltam, mára férfi lettem,
S holnap már a sápadt ősz borong felettem...

Délre harangoznak... énnekem üzennek:
Peregnek a percek, napok tűnnek, mennek,
Sütkérezz a fényben, drága minden óra...
— Készülnödni kell az esti harangszóra...

RAB MAGYAROKHOZ.

Itt virrasztok az ős bércek fölött,
Béklyóba sajtolt ország szent határán...
Lelkem vijjogó, vad vihardadár
A reménységek omló sziklavárán!
Dermesztő szél fúj a síkság felől,
Onnan, ahol a szív hajtja a vért...
De én nem érzem, én meg nem fagyok!
Hitem fölött egy ezredév a vért!

Károghatják fülembé szürke varjak,
Hogy száz ellenünk torra gyűl fölöttünk...
Jöhet olyan kód, hogy nem birom látni
A szűk ösvényt, amelyen eddig jöttünk,
Élezheti pallosát a bakó:
A fejeteket meg ne alázzátok!
Él fölöttünk az ős Mindenható,
S elmúlik egyszer a turáni átok...

Gomolygának a sötét fellegek,
 De én áttöröm sasszemekkel őket,
 Én erős kézzel riadót verek,
 És talprarázok minden csüggedőket:
 Csak föl a fővel, magasra az arccal!
 A mi végzetünk nem a földi por!
 A mi szárnyunk csak össze van kuszálva,
 De fölöttünk — a szabad ég honol!...

Virrasszatok!... Ma még sötét az éj,
 De köröskörül égnek őrtüzek!
 A banditáknak magyarok Istene
 Szemet szemért, fogat fogért fizet!
 A kezeteket tartsátok csak ott
 Rejtett fegyverek izzó ravaszán,
 S a szemeteket ott pihentessétek
 Féltő gyönyörrel a kapán, kaszán!...

Mert az a tavasz, amely ma csak sejtés
 A teremtés titkos műhelyiben:
 Tengernyi vágyból, érzésből fogamzik
 Az álmodó, a holt föld mélyiben,
 Údébb lesz zöldje, ragyogóbb a fénye,
 A tüze égőbb, forróbb, perzselőbb,
 Olyan kikelet, olyan megújulás
 Még soha, sohasem volt azelőtt!...

Kínból, keservből, visszafojtott könnyből,
 Mi összegyűlt egy ezredév alatt,
 Vad, zivataros megújódás támad,
 Ha bús rabok földjéből fölszakad,
 Szörnyű ereje feszítő súlyától
 Pattan a béklyó, porbahull a lánc,
 Még a halottak is kitörnek akkor,
 S úgy magyarosan kezdődik a tánc!

Akik ma kora tort ülnek fölöttünk,
 Kacagva rajt', hogy szívünk vére hull:
 Derékon kapjuk minden ellenségünk
 És megforgatjuk szilajon, vadúl!
 Csak egyszer-kétszer!... De olyan erővel,
 Hogy a lehellet mindbe bennszakad,
 Mert ki egy ezredéven át szabad volt,
 Az nem lehet más, csak szabad... szabad!

(Beregszász.)

VANITATUM VANITAS.

Egy este, míg bolyongtam, jártam,
 A nagy körút sarkán megálltam,
 S fáradt-unottan, léha szemmel,
 Csak úgy, mint annyi pesti ember,
 Néztem az utcák tarka népét,
 Reflektorok szikrázó fényét,
 A tülekedést, sürgést, forgást,
 Amíg, elunva az ácsorgást,
 Egy csöndesebb utcát kerestem,
 S magamban elmélkedni kezdtem . . .

Mentem unottan, elfásúltan . . .
 A temetőhöz vitt az útam;
 Öles falán át kökeresztek
 Kitárt, fehérülő karja reszket.
 Mögöttük mozdulatlan álltak
 Hús cyprusok, sötétlő árnyak,
 Se fény, se zaj, se kint, se bent,
 Csak némaság, csak síri csend! . . .

S az ellentét itt és amott,
 Csodás erővel megkapott,
 Míg zsibbadás vett erőt rajtam,
 Remegni kezdett lázas ajkam,
 Levett kalappal, égő szemmel,
 Álltam sötétben én, az ember,
 S okúlva a sok kőkereszten,
 A fény felé beszélni kezdtem:

Miért a zaj, miért a pompa?
 Mért hordtok kincseket halomba?
 Miért a vígság, szomorúság,
 Féltés, hiúság, háborúság?
 Miért sírtok, miért kacagtok?!
 — Mulandó földi férgek vagytok,
 Sütkéreztek, a mának éltek,
 A fényre gyűltök, s félve-féltek
 A valóságtól, mely komor:
 Diadalt harsog büszke szemmel,
 S mégis, mégis, mi más az ember,
 Mint egy maréknyi szürke por? ...

TISZAVIRÁGOK.

Óh! jól tudom, hogy egy-egy kis dalomnak
Végzete az, hogy korán megfakul,
Ma bimbóból virágba szökken, s holnap
Törékeny szirma sáppadtan lehull...
Illata ott leng még a levegőben,
De az egész már káprázat csupán,
Egy fuvalom, és máris eltűnőben
Száll más dalok viráglelke után!

Az élet is csak egy parányi dal,
Tiszavirágnyi csöpp sütkérezés,
Hogy ma öreg vagy, tegnap fiatal,
Való nyomán csak álom az egész,
Egy-egy rövid perc minden állomás,
És szertefoszlik, mint illúzió,
Örök csak egy, e röpke vallomás,
Hogy: mégis élni és dalolni jó!

RUSZINSZKÓBAN ...

Ruszinszkóban, Szlovenszkóban
 Dalidóban, vígadóban
 Nótán, muzsikán keresztül
 Sok magyarnak könnye rezdül ...
 — Az se mondja, ez se kérdi:
 Hol a virtus, az a régi?
 Csak, amikor dalba kapnak,
 Telt kupákat koccintgatnak:
 Mintha mindnek vére folya,
 Halotti tor mintha volna
 Ruszinszkóba', Szlovenszkóba' ...

Billikomban, serlegekbe'
 Hűs venyigék asszú nedve ...
 — Ha a magyar kézbe kapja,
 Csillogtatja, villogtatja:
 Aki látja, azt hiheti,
 Tán a *tükrét* kémlelgeti,
 Illatát míg szívja-érzi,
 Ragyogását amíg nézi:
 Élvezetét megtetézi!

Vagy abban a muzsikában,
 Ami tilos mostanában,
 S úgy szívjuk be, mint az áldott
 Ünnepesti imádságot:
 Tán a formát latolgatja,
 A rimeit pattogtatja,
 A ritmusát keresgeti,
 Csattanóját veregeti,
 Attól lesz az arca sápadt,
 Az fest rajta lázrózsákat,
 Könnytől fénylő barázdákat...

— Mikor mi a borunk' nézzük:
 Régi múltunk földidézzük,
 Költögetünk daliákat,
 Világverő szent csodákat!
 — Ha a szívünk dalra hajlik,
 S kihajtjuk a kupát aljig,
 Összetörve száz darabra:
 Régi pogány hitvallás az,
 Szomjazás a virradatra!...

Tudjátok-e, mi a dalunk?
 — Erős, biztos diadalunk!
 Szolgaságból való váltság,
 Együtt átok és imádság...

Ma még himnusz... holnap: lehet
Vad, viharos, bús fergeteg,
Harsogva zúg áldást rája
Kárpáterdők orgonája!

Hej! ti rablók, ti betyárok,
Örökünkbe tört pogányok!
Ha a borunk' villogtatjuk,
Ha a nótánk' megsiratjuk,
Miért tesszük: ne kérdjétek!
— Rátok szakad az a nap még,
Hogy a magyart *ismerjétek!*...

(*Beregszász.*)

g

NOCTURNE.

Míg hivatlanúl, halkan ránkborúl
A decemberi alkonyodás árnya,
Meghúzódunk a kandalló tűzénél,
S beszélgetünk a fényről a homályba' ...
Kalózkodunk a múltak tengerén
És kincses ládákat nyitogatunk,
Szent cicomákkal, arany kőönttyűkkel
Diszítjük fel szegény, szürke magunk' ...

Szó esik az első találkozásról,
Nagy-nagy tüzekről, nótás reggelekről,
A múlt zsarátnokának hamvadt lángja
Egy pillanatra föllobban szemedből!
Tündérmesékről suttog a beszéd:
... A kiskapuban, öreg fák alatt
Emlékszel-é, egy csillagos, nagy estén
Mikor titokban megcsókoltalak? ...

Te elfogódva hajtod a vállamra
Bólintgató, ezüstös szép fejed,
Én ihletetten zengem az első csók
Áldott, örök poézisét neked,
A kandallóban pattog, bűg a tűz,
Fénye ott táncol a szobánk falán...
... A kis lányunk pedig — Chopin „Nocturne“-jét
Álmodja át az ősdi zongorán...

RS

A JÁKI TEMPLOM.

Csöppnyi Istenháza
 A pesti fertők kellős közepén,
 Ha szívemet a föld porig alázza,
 Erős, új szárnyakat itt kapok én!
 Lelkem roskadó, törött lajtorjáját
 Itt toldják, foldják láthatlan kezek,
 És én, ki voltam sánta, béna koldús,
 Innen kijöve: királyfi leszek!...

Ezt értsétek modern tudósok, bölcsek,
 Nagy realisták, istentagadók,
 Szárnyaszegettek, röghözkárhozottak,
 És mindig csak a földönmaradók,
 Akiknek szíve számmal, szofizmával
 És üres tételekkel van tele,
 De kiknek hátat fordított örökre
 A megújhodás boldog Istene!...

BÁRSONY ISTVÁNNAK.

Kedves Bátyám! Bocsáss meg nékem,
Hogy szavam én is Hozzád mérem:
Mint láz a vadászt, kedvem elkap,
Dalom villámló solyma felcsap,
S visszarepülök gondolatban
A boldog múltba, melyben éltél,
Ki az erdőkre, a mezőkre,
Mikről oly sok szépet regéltél!

Termő, virágos, gazdag róna
Volt a Te fénylő ifjúságod,
Mesévé porladt a rög, szántás,
A mesgye, melyre lábad hágott,
Hangos csapatban kelt Előtted
A fogoly, fürj, királyi fácán,
Szökkent *humorod* fürge nyúla
Az ugaroson karikázván,
Lelked zizegő nádasában,
Míg eveződön napfény ragyog,

Kergetődztek az aranylilék,
 Tündöklő, szűzfehér kócsagok,
Elmélyedésed szelíd öze
 Bámult. Feléd az erdők szélén,
Borúd agyarkodó vadkanja
 Robbant Reád a vadon mélyén,
 S mikor „*Halali*“-t fújtak kürtök,
 S nevedtől hangzott hegy-völgy, berek:
 Koronás, büszke szarvashímet
 Ejtett el fegyvered: szellemed!

...Ma már az őszi aranyló bája
 Ül ünnepet az erdőn, réten...
 — A hervadás ezernyi színe
 Tündöklök fűszálon, levélen,
 A dér pirosra csípett itt-ott
 Egy-egy gyümölcsöt, lombos ágat,
 Ám e pazar *október* láttán
 Mindönket elfog a csodálat!
 És lélekzetünk visszafojtva
 Tekintünk Rád, mint a regére,
Hubertus pompás legendája
 Tűnik, lobog lelkünk elébe,
 Megálljuk a hófehér gímet
 Sugárzó fön *kettős* kereszttel,
 Remegve lessük: felé törsz-e
 Megifjúlt hévvel, régi kedvvel!?...

... Sokat vett el szegény magyartól
 A vérbefojtott harc viharja,
 Alig maradt gyér magvetésre
 Arasznyi földje, szűk ugarja...
 De Tőled még többet csikart ki:
 A lelked *felét* elkívánta!
 Bús-hangtalan kiáltoz Hozzád
 Erdély erdeje és a Táttra...

Ha *ünnepe* e nap: legyen ünnepe!
Áldomás? ... Legyen foganatja!
 Ha *köszöntő*: boldog beteltét
 Szívünk: *kívánja*, Isten: *adjal*!
 — Vérünk megalvadt, ám e naptól
 Gyúljon ismét pirosuló lázra,
 Hitünk szilaj, pihent kopóit
 Kedvvel kötözzük új pórázra! ...
 És ki a síkra, a mezőre,
 Kenyértörésre, tette, gáttra,
 Le a *Bánátba*, be *Erdélybe*,
 Köröskörül föl a *Kárpátra*!
 Te mielőttünk, mi Utánad,
 Te büszke *puskás* és mi *hajtók*,
 De egyben Veled egyképp eggyek:
 Egy jobb, egy szebb jövőt óhajtók,

Míg célhoz érünk, kedvünk vérünk
Verjen föl minden csöppnyi házat!...

— — — — —
... Kívánjon más, ki tud nagyobbat,
Te ünnepedre szebbet, jobbat:
— *Jöjj el kárpáti nagyvadászat!...*

WS

BEREG, UNG ...

Bereg, Ung, Ugocsa ...
Hitem háromsága,
Bús virág nyit mezőiden:
Könny és vér virága!
Késő a reggeled,
Ködös, bús a napod,
Egyként sötét, vigasztalan
Az éjjed, nappalod! ...

Bereg, Ung, Ugocsa ...
Jobb napok tanyája,
Rikoltozva jár fölötted
Lelkem bús sírálya,
Nincs egy hely földeden,
Ahová leszálljon
Szenvedésid bús tengerén
Hol nyugtot találjon ...

Bereg, Ung, Ugocsa . . .
Hitem háromsága,
Meglátjuk mi egyszer egymást,
Ünnepi órába'.
Én talán már későn,
Roskatagon, törten,
De te szűzen, örökifjan,
Diadalmas zölden!

Q

KIS LÁNYOMNAK.

(Tizenhetedik születésnapjára.)

Drága kis Lányunk! ... Ezt a szép napot
 Őrizd meg épen, ne feledd soha!
 Tizenhét év egy csöppnyi leányszívnek:
 Virágzó Május, örömök kora ...
 Ennél tisztábban, ennél fényesebben
 Sohsem ragyog a nap fejed felett,
 E fényözönön keresztül tanúld meg
 Szeretni ezt a furcsa életet! ...

Lásd, mi öregek, mi is voltunk egyszer
 Űdék, nótázók és fiatalok,
 Akkori időnk gyönyörű emléke
 Még most is kísért, még most is ragyog!
 Szelíden, lágyan hajlik át fölöttünk,
 Mint szivárvány az őszi égtetőn,
 A te szemedben sugárzik visszfénye
 Egy szép, boldog jövődöt sejtetőn ...

Az édes Anyád rózsás arca körül
 Ezüst hajsza a fénylő glória,
 Apád, öreg barátod homlokára
 Barázdát vont gondok sűrű sora,
 S mégis, mikor e napon homlokodra
 Csókunkat ejtjük: mi is álmodunk,
 Régi-magunkat megismerjük benned,
 S fakult refrénű dalt dúdolgatunk!...

Óh! Vajha te is így állhatnál egykor,
 Mint boldog ősz az új tavasz felett!
 Fénnyel, virággal lenne telve útag,
 Az ösvény, mely jövőd felé vezet,
 S ha majd elpihen a mi aggodásunk,
 S emlék regél csak ittlétünk felől,
 Óh! ha a tövist *valaki* akkor is
 Elhárítaná lábaid elől...

... Drága, kis lányunk, ezt a szép napot
 Őrizd meg épen, ne feledd soha!
 Tizenhét év egy csöppnyi leányszívnek:
 Virágzó Május, örömök kora...
 Ennél tisztábban, ennél fényesebben
 Sohsem ragyog a nap fejed felett,
 E fényözönön keresztül tanúld meg
 Szeretni ezt a furcsa életet!...

OKTÓBER 6.

Ma csönd legyen, ma ne vigadjatok,
 Útszéli nótát ne daloljatok,
 Aggassatok be minden ablakot! ...
 Ma gyász van ... fénytelen, fekete, mély ...
 Ma hallgasson el minden szenvedély,
 Bús szél Arad felől, csak te regélj!

Borzold föl lelkünk tespedő tavát,
 Feszítsd ki csüggedt, ernyedő vitorlánkat,
 Adj emlékező, bús raboknak szárnyat!
 Hitünk kialvó, hamvadó tűzét
 A te lehelleted élessze fel,
 Hogy: bilincsek közt is remélni kell ...

Tanítsd szeretni ezt a szent hazát,
 Amíg szívünk végső verése dobban,
 — Vérezve, csonkán: még ezerte jobban!
 S te tizenhárom porló, szent halott,
 Kik hűk voltatok száz halálon át:
 Ihlessétek meg lelkünk templomát ...

Hintsétek fénnel, virággal tele,
Csendüljenek dicső, húsvéti hangok,
Új föltámadást hirdető harangok!
A pusztán források fakadjanak,
A kövekből virágok nőjjenek,
S erről a gyászról, erről a rabságról,
Erről a csonka, bús Magyarországról
Késő krónikák: *csak regéljenek!* . . .

Q

AMIT A SÍROK BESZÉLNEK.

Fönn az uzsoki hágó meredélyén
Pár száz tömegsír áll az erdő mélyén,
Alattuk szinte már porrá enyész
Egy-kétezernyi jó magyar vitéz...
Rájuk boruló sudarak felett
Tengernyi apró csillag integet,
Mintha lobogó tüzei volnának
Régi daliák hangos táborának!...

S az éjszakai örökös, nagy csendbe
Éjfél körül megszólal köztük egy:
„Halott pajtások! A mi számadásunk
Leróva már! Minékünk egyre megy!
De mikor innen fénytelen szemekkel
A síkra nézek, szívem elszorúl...
Hát ezért küzdünk, ezért hullt a vérünk,
Ezért, ezért haltunk meg botorúl?

A háromszínű selymes lobogót
 Hitvány Júdások vérbe mártogatták,
 Mi azt hittük, a hazánkért halunk meg,
 S az országunkat idegennek adták!
 A mi behorpadt sírjaink felett
 Rablók tapodnak szentségtelen lábbal,
 S a vérrel váltott, maroknyi magyarnak
 Nehéz harca van az egész világgal!"

Szólt rá a másik, egy öreg vitéz:
 „Aludjatok! Bolondság az egész!
 Az élet nem tesz egy egész araszt,
 Ebben az egyben egy úr és paraszt,
 A testünk porlik, de a lelkünk szárnya
 Amott csattog a kéklő magasságba,
 S az Úr előtt igazságot keres...
 — Még hátra van a feketeleves!"

Rá senki sem szól, újra csend honol,
 Csak gyöngé nesz kél a hantok alól:
 Holt bajnokok a fegyvert, fringiát
 Bágyadt mosolygással ölelik át,
 Míg hősi hamvuk megremeg belé,
 Jobban szorítják szíveik fölé...
 Az erdő elsóhajt egy halk imát,
 S ők — mozdulatlan álmodnak tovább...

(Beregszász.)

BÚCSÚ.

Szép öreg diófám, megköszönöm néked
 Az ihletet termő csöndet, békességet,
 Árnyas ágaidnak lágy fölém-hajlását,
 Gyöngéd suttogású leveled hullását...
 Tengernyi álmodat, ezer szép mesédet,
 Reámharmatozó minden nagy szépséged,
 Szívembe-aranyló áldott napsugarad,
 Szent gyönyörök mézét, mely ajkamon maradt,
 Azt a sok-sok verset, mit remegve írtam
 Lombkoronád alatt...

Dalos imádságok kis temploma voltál,
 Falusi kert mélyén áldozati oltár,
 Amit Múzsám csókja lelkekre aggatott:
 Tündöklő palástban én voltam a papod...
 Tilinkózó füttyel mik köröttem szálltak:
 Aranytollú rigók nekem ministráltak,
 S mint bűvös orgonák szeráfi bűgása
 Zendült meg fölöttem vadgalambjaidnak
 Lágy turbékolása...

Amikor elhagylak, palástom letésem:
 Szürke, szegény ember maradok egészen....
 Majd csak úgy idézem képedet, mely áldott,
 Mint ébrenálmodó álmodja az álmot,
 Majd csak nagy futás közt percre megpihenve,
 Mint tarka pillangó szállasz a szívemre,
 Csillogó szárnyadat ráterítéd lopva,
 S akkor én: dalolok — terólad álmodva!

Óh! Jöjj el, keress föl, igaz: messze lakom,
 Tornyos paloták közt leled az ablakom,
 Ahol köröskörül kővirágok nőnek,
 Alányomva lelkét az emlékezőnek...
 Lehet, rám sem ismersz: mindennapi harcon
 Gyöngébb lesz a hangom, fakóbb lesz az arcom,
 Homlokomon több ránc, szívemben több árnyék,
 De pogány szememben ég a régi láng még:
 Ismerős imával fogok neked szólani,
 Mert hiszen, ha rab is, a szegény rabnak is
 Jól esik dalolni!

VOLT...

Volt egy maroknyi nép, bátor, csodás,
Legendát irt róla a krónikás!...
Ha nyílat ajzott, ha lobogót bontott,
Egész Napnyugat reszketett bele,
A forgószelet paripának ülte,
Az ellenség kévékben hullt körülte,
Pogány volt hite, vágya, mindene,
Széljárta pusztán sátrakban lakott,
Nevéről ismert minden csillagot,
És azt, aki földjére tette lábát,
Könyörtelen' gázolta, törte le,
Mert szabadsága volt az Istene!...

És van egy nép... élő visszavonás,
Kiről legendát nem ír krónikás,
Nyílat nem ajzza, zászlaját nem bontja.
Kitől a földön már senki sem fél,
Kit arcúl ütnek, kit porig aláznak,
Joggal neveznek szibarita váznak,
S talán maga sem hiszi azt, hogy él,

Tornyos paloták termében lakik,
Nem ér föl a legkisebb csillagig,
S azt, aki földjét, kincsét elrabolta,
Egyetlen szóval sem illetheti,
Mert: szabadsága — jaj! — csak *volt* neki!

ŐSZI SEJTELMEK.

Amíg utam rovom fáradtan,
Úgy önkéntelen, akaratlan
Mind többször érem rajta jómagam,
Hogy csak a multamon tűnődöm,
Hogy a jövővel nem törődöm,
Virágos lesz-e, vagy virágtalan?!
Hogy acélosan, tettekéssen
Nem az eget nézem merészen,
De alázattal hajtom meg fejem,
És kibékülve multtal, mával,
Barátkozom a föld porával,
Mely valamikor eggyé lesz velem!

Sóhajtvá gondolok a nyárra...
— Az ősz fénylő, ezüstös szála
Már a tükörből felém integet...
A régi láng, még fel-fellobban,
De hajdanában mégis jobban,
Szebben találtam el az éneket!

A forma régi, keresetlen,
 De a sorokban, a rímekben
 Már kevesebb a pattogás, erő,
 S tüzet kell szítani a kohóba,
 Míg rámköszönt a titkos óra,
 Mikor lelkemnek nótás szárnya nő!...

... Mert onnan, ahol mostan állok,
 Már csupán napnyugatra látok!
 Rég jöttem át dalolva a tetőn...
 Az ég azúrkék még fölöttem,
 De hogy ereszkedőre jöttem,
 Hús szellő csap meg alkonyt sejtetőn...
 A nap még jó magasba lándog,
 De a régi, boldog világból
 Csak verőfényes, szép emlék maradt,
 A harmat fölszáradt a rétről,
 S a dél perzselő melegétől
 Tikkadt a fűszál lábaim alatt!

Még visszanezék a tetőre,
 S a napfényre, az éltetőre,
 Mely sok napomra színt, erőt vetett...
 Mit ér az ősz, a gyümölcserés,
 Ha nincs az útra visszatérés,
 Mely pompázón maradt hátam megett?!

Mit ér a táj varázsa, bája,
Ha életem virágzó fája
Aranylósárgán hajlik már fölém,
Ha a lankáson bús érzéssel,
Bár csak kimért, rövid lépéssel,
De mindig — lejjebb, lejjebb szállok én! . . .

KARÁCSONY-ESTÉRE.

Eljöttél újra kisdéd Jézus,
Szívek megváltó szeretete!
Örököld fácskád minden ága
Derűvel, fénnel telistele...
Az apróság körülzsibongja
Ajándékid után kutatva,
S kigyúlt arccal hirdeti fennen:
Hogy mindezt a kis Jézus adta!

És mi felnőttek úgy titokban,
Úgy, hogy a gyermek meg ne lássa,
Könnyfátyolos szemekkel nézünk
E tündérfényes csillogásra,
S míg szent gyönyörrel elmerengünk
Az ártatlan örömök felett,
Nagyóvatosan szárogatjuk
Az alágördülő könnyeket...

Mert napkelettől napnyugatig
És északról le, messze délig,
A mélységtől föl a hegyekig,
Hol az örökös hó fehérlik,
Ma minden törvény, minden erkölcs,
És minden szép, jó összeomlott,
Vesztettül kattog, zúg a vén föld,
A szerkezete szertebomlott...

Óh! betlehemi kisdéd Jézus!
Növeld hitünk', bizalmunk' nagyra,
Hogy valamikor, nemsokára
Tavasz derül a hóra, fagyra,
S ebből a szörnyű éjszakából,
Mely csupa kétség, csupa bánat,
A Te neved dicsőségére
Világotosztó hajnal támad!

DS

HÉTKÖZNAPOK.

Igy: szembemenve a nagy alkonyatnak,
 Mindig több az árny, kevesebb a fény,
 A virágos fák lassan elmaradnak,
 Tarlott, őszi gyümölcsöst járok én...
 Itt-ott reám pirúl még alma, körte,
 Mi észrevétlen, szedetlen maradt,
 És tovatűnök a korai ködbe
 Hulló, sárguló mesefák alatt!

Hajdan: naponta fényre, dalra keltem,
 Virágot szórt elém lányok sora,
 Vasárnapi harangszó volt a lelkem,
 És milljó drágakő a föld pora,
 Ragyogtam álmok tündöklő mezébe',
 Királyfi voltam és — mi lett velem:
 Kiégett tűz a puszták közepébe',
 Ünnepe, amelynek már örökre vége,
 Hétköznap, amely szürke, szintelen!...

SZÁMADÁS.

Óh, jól tudom, hogy én is vétkezem,
Bűnös az agyam, ajkam és kezem,
S amíg nappalom futásban telik,
Nem emelkedem fel az Istenig!...

De jön az est, a nyugalmat hozó,
Leszek: elfáradt és álmodozó,
S míg összeállítom a mérleget,
Egy sóhajjal keresem az eget...

Imádságomnak nincsen szava, szárnya,
Csak föltekintek kezem összezárva,
S míg az álmok szememre szállanak,
Érzem: odafönn megbocsátanak!...

PUSZTASZER.

Rohan az élet visszatarthatatlan,
 És századok temetnek századot...
 Kihamvadóban a magyar dicsőség,
 De új vihar ha jó: ismét ragyog!
 Beteg hitünket, fáradt álmainkat,
 A bús jelent, mely föld porába ver,
 Tépett köntössel hordjuk garmadára;
 Gyógyítsd meg őket, áldott *Pusztaszer!*...
 — *Gyümölcsény*-erdő mesemondó fái
 Zendüljete meg, újra éljete,
 Korcs unokáknak daliás időkről,
 Dicső elődökről regéljete...
 S ti, pusztaszeri szent, szabad fuvalmak
 A Múlt kárpitját lebbenséte el,
 Tanúljon újra verőfényben élni,
 Jobbat remélni a tikkadt kebel!

Álmodj, te hajdan híres, büszke nemzet!

— — — — —
 ... Kelet felől a láthatár felett
 Tüzel az égbolt, tündökölve virrad,
 Harsány kürtök rivalgnak, zengenek ...
 Hajnali ködben lovas óriások
 Bukkannak föl a puszták peremén,
 Csapzott üstökű, napégetett arcú,
 Ezernyi harcú vad, dacos legény!
 — Mint felzúdult aranyló darazsak
 Szállnak, repülnek, rajzanak a rónán,
 Csattanó ajkon harsány harci nóta,
 Villám a szemben, pajzán kedv a kópján.
 Fölajzott íjjal, szárnyas nyílvesszővel
 Viharröptű fecskék nyomába löve,
 Mint csodalények, mythoszi Kentaurok:
 A paripákkal egybe vannak növe!

... Most zengő harsonát röpít a szél ...
 A nyüzsgő tábor torpan pillanatra,
 A csillogó ércfal kettőbeválík,
 Új érkező dicsőknek helyet adva ...
 — Árpád közelg! ... A hét vezérek élén
 Zord vasszobor, gigászi tünemény,
 Öles alakja, mázsás súlya terhén
 Nyihogva szökken, tüzet fú a mén ...
 — Odább táltosok, nemzet bölcsei,
 Tisztes szakálluk ezüstből való,

Emitt rabszolgák feszülő pányváin
 A galambfehér áldozati ló...
 Tarka szekérsor cifra sátorokat,
 Dús áldomást hord a sereg megett,
 — E nap nagy ünnep: fejedelmi Árpád
 Törvényt *ma* ül a *honszerzők* felett!...

Körül már égnek óriás tüzek,
 Máglyák lobognak, szolgahad lohol,
 Pendül a húr: dal kél regösök ajkán
 Futó *Zalán* csúfos kudarciról!
 ...A markolatig döfött tör nyomán
 Felszökkenő piros sugár fakad...
 ...Szilaj horkantás, fájdalmas nyerítés...
 — Hadúrnak immár kész az áldozat!

Jósol a táltos, hangja érces, zengő,
 Minden fül hallja, minden *férfi* érti:
 „A nép: maroknyi... ellensége tenger...
 A föld, amelyet elfoglalt: tenyérnyi...
 Ám szíve bátor és acél az izma,
 Nyilzáporától a nap elsötétül,
 Kárpátöves síkját *örökre* bírja,
 Hibát ha bánva bölcsen összebékül!
 Míg egybeforr: derékban nem törik,
 Igát nem izzad bús, alázott fejjel...
 Mit *Árpád* szerzett: *Árpád népe* tartja,
 Pecsétet ütve rája — *Pusztaszerrel!*“

— — — — —

...Óh! hol vagy jós és hol vagytok dicsők,
 Kik *akkor itt* törvényt alkottatok?...
 Hol vagy regös és hol vagytok vitézek,
 Kik fönnhéjjázó dalt ballattatok?
 — A számunk ma is: maroknyi kevés,
 Az ellenség körül: tengernyi sok...
 ...De hajdan: kényurak, királyok voltunk,
 Nem porbagázolt, hitvány koldusok!
 S ha tenyérvényi volt *akkor az* a föld,
 Minő parányivá senyvedt *manap*,
 Milyen csöppnyi lett, hogy *egy* magyar szívre
 Sem jut belőle egy *egész* darab!...

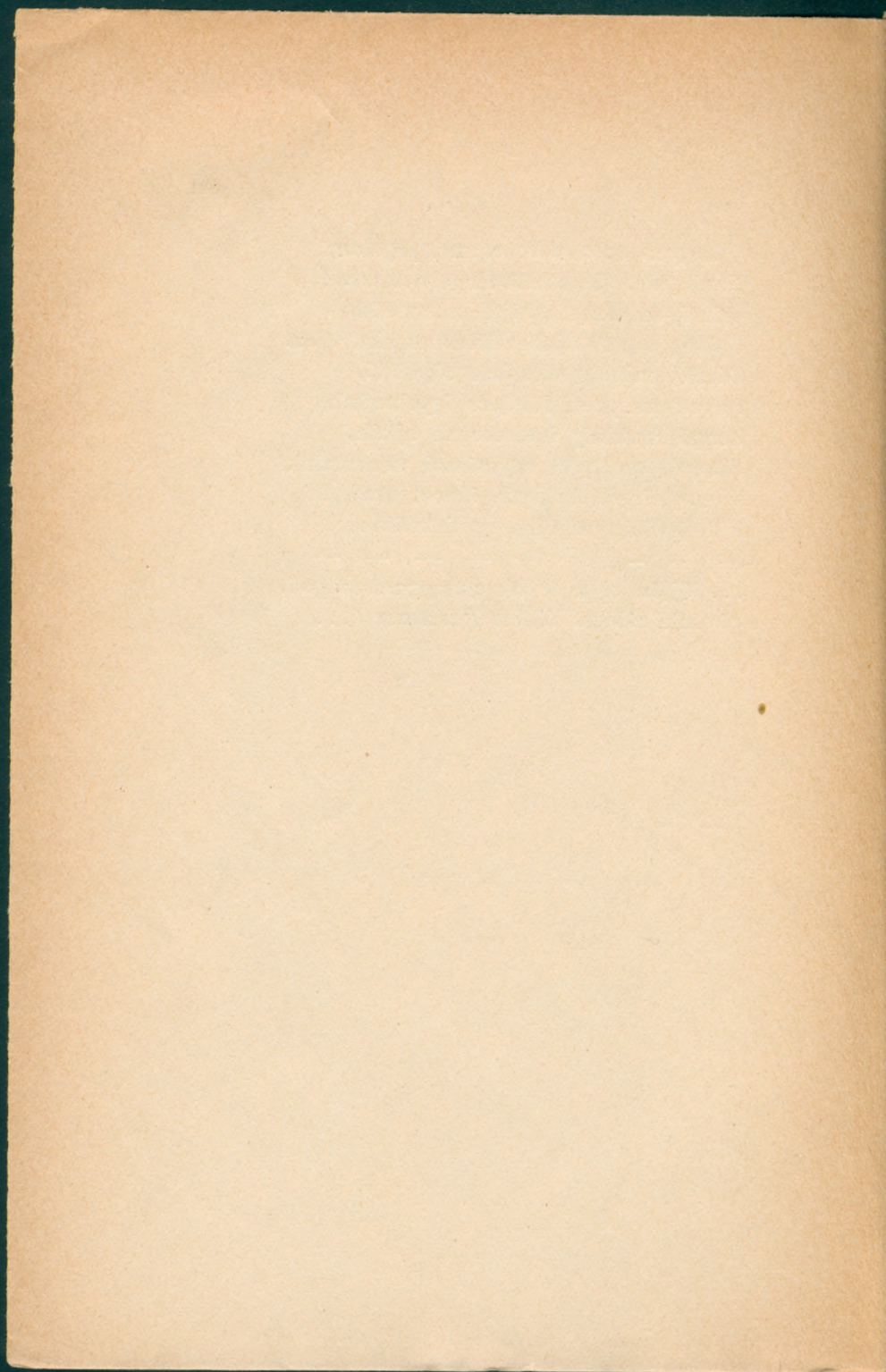
Gyalázat ez!... *Így* múltat ünnepelni:
 Istenkisértés! — Meddig szem belát,
 Minden keresztfa önnön súlyos vétkünk:
Mi hordtuk össze a Kalváriát!
 Ha jobb időn szerencsénk fölkapott:
 Trónt döngettünk, Istent megtagadtunk!
 Hát csoda-é, hogy cifra Bábeltornyunk
 Recsegeve omlott romokká alattunk!?...

Nem *így* hazám! Nem *így* magyar fajom!
 — *Ünneplőt* ölt, ki áldozatra mén,
 Halottunk van, ám mégse torra gyültünk,
 De: esküdni a Golgothák tövén!...
 — Akinek szíve *még ma sincs* a helyén,
 S a lelke hitvány önzéssel tele:
 Szedje sarúját, fogja vándorbolját,
 Pusztaszer földjét ne szennyezze be!

Legyen ez a név: *eszme, fogalom!*
Érzés, mely lágraszít tengernyi szívet,
Jelszó, szemeket gyűjtő, mámorító,
Csillag, amely új Bethlehemet hirdet! ...
Zászló, mindig előttünk röpködő,
Igéret, melynek földjére igyekszünk,
Zengő imádság hadseregek ajkán,
Bosszú, amelyert egymással vetekszünk.
Mennydörgés, béklyót, láncot szaggató
Földindulás, ha újra tenni kell! ...

— — — — —
 ... Jöjjön el a te *Nagymagyarországod*.
 Jövönk záloga: áldott *Pusztaszer!* ...

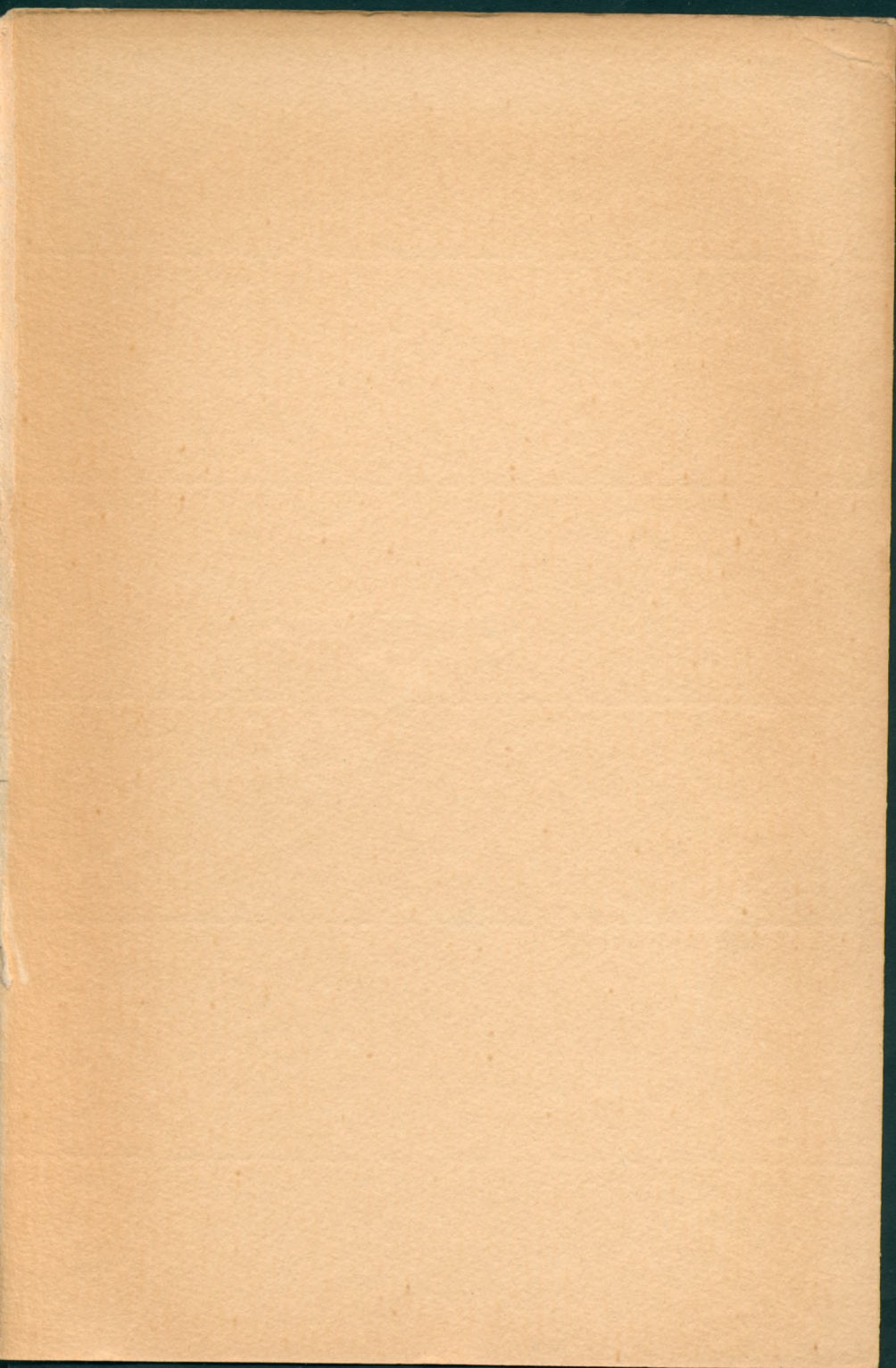

TARTALOMJEGYZÉK:

A jáki templom	113
A Horthy-hadsereg	97
Akácvirág	33
A koldús	92
A magyar	9
A magyar asszonyokhoz	42
Amit a sírok beszélnek	124
A mi fészkünk	11
A pipatőrium	40
A te szemed	50
Az Árpád-szobor	30
Barcarolla	5
Bársony Istvánnak	114
Bereg, Ung	118
Bibis!	45
Búcsú	126
Confiteor	77
Dal a nótáról	21
Délre harangoznak	101
Dolce far niente	88
Egy renegáthoz	73
Estharangszó	12
Ezt a virágot	82
Feltámadásra	52
Fohász	75
Hangok az éjszakában	90
Hétköznapiak	135
Ibolyák	36
Karácsony-estére	133
Keleti rege	57
Kis leányomniak	120

Március 15.	24
Márki Sándor dr.	87
Megköszöntő fecskék	37
Meglátszatok	85
Memento	79
Nocturne	111
Odakünn ősz van	14
Október 6.	122
Ősdi ének	48
Őszi sejtellmek	130
Pasztell	56
Pest dicsérete	99
Pesti galambok	47
Post festa	93
Pusztaszer	137
Rab magyarokhoz	102
Ruszinszkóban	108
Septuagesima	27
Számadás	136
Tanay Frigyes	55
Te a tavaszt érzed	35
Tiszavirágok	107
Tragikomédia	15
Tubi levelet írt	34
Üzenet	6
Vakációzás	83
Vak katonák	18
Valaki meghalt	16
Vanitatium	105
Várlak	71
Virágos emlékek	95
Volt	123

BUDAPESTI HIRLAP
NYOMDÁJA

